МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи
Кафедра митної справи та товарознавства

КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА

на тему: Митне регулювання продовольчих товарів

Здобувача вищої освіти 2_курсу,
МММз-22-1_групи,
спеціальності 073 «Менеджмент»
ОПП «Менеджмент митної справи»

_____ підпис здобувача — Ушева Софія Олександрівна

Науковий керівник
науковий ступінь вчене звання

_____ підпис керівника — Бережнюк Іван Григорович, д.е.н., проф.

Гарант освітньої програми
науковий ступінь вчене звання

_____ підпис керівника — Гребельник Олександр Петрович, д.е.н., проф. професор

Допущено до захисту за рішенням
кафедри митної справи та
товарознавства
протокол від 24.07.2024 № 7

_____ підпис керівника — Зубрицький Артур Ігорьович, к.е.н.,

Ірпінь 2024

Реєстрація № 8 31.01.2024 _____
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту _____ _____
(до захисту, на (підпис, прізвище, ініціали) дос
(дата)

Результат захисту 75 (добре) 16.02.2024 _____
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: _____ І.Р. Дебенко
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії: _____ О.П. Чередниченко
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ О.В. Мельник
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ Т.В. Мисько
(підпис) (ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1.Зміст випускної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 20			
2.Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10			
3.Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5			
4. Рецензент	від 0 до 5			
РАЗОМ БАЛІВ*	**від 0 до 40**			
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1.Доповідь	від 0 до 15			
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 10			
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25			
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10			
РАЗОМ БАЛІВ	**від 0 до 60**			
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	75		

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
75	C	4 (добре)	14.02.2024	

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи

Кафедра митної справи та товарознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри митної справи

та товарознавства

_____А. І. Зубрицький

Завдання на кваліфікаційну роботу здобувачу вищої освіти

Ушева Софія Олександрівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи Митне регулювання продовольчих товарів
2. Строк здачі закінченої роботи_____
3. Цільова установка та вихідні дані до роботи

Мета роботи полягає в дослідженні теоретико-наукових засад митного регулювання, аналізу митного регулювання продовольчих товарів та виокремленні напрямків удосконалення цього регулювання з врахуванням зарубіжного досвіду.

Об'єктом роботи є процес митного регулювання продовольчих товарів.

Предметом роботи є науково-теоретичні основи та практичні засади здійснення митного регулювання продовольчих товарів в Україні.

4. Перелік графічного матеріалу _____

_____

_____

5. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом)

ВСТУП.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-НАУКОВІ ЗАСАДИ МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

1.1. Сутність адміністрування зовнішньоекономічної діяльності

1.2.Митно-контролюючі особливості діяльності митних органів за зовнішньоекономічними операціями

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ

2.1. Механізм організації та проведення митного контролю за продовольчими товарами.

2.2. Митні процедури при переміщенні продовольчих товарів через митний кордон України різними видами транспорту

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ МИТНО-АДМІНІСТРАТИВНИХ ЗАСАД МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОДОВОЛЬЧИХ ТОРАРІВ

3.1. Зарубіжний досвід провідних країн світу у проведенні митного регулювання продовольчих товарів

3.2. Напрямки удосконалення митних процедур при переміщенні продовольчих товарів за зовнішньоекономічними операціями
ВИСНОВОК

6. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	2	3	4
1	Вибір теми, вивчення літературних джерел, постановка проблеми та складання плану роботи	26.09.2022	виконано
2	Вибір та вивчення навчальної, наукової та методичної літератури за темою	02.11.2022	виконано
3	Видача завдання науковим керівником	04.02.2023	виконано
4	Підготовка першого розділу роботи та подання її керівнику	06.05.2023	виконано
5	Підготовка другого розділу роботи та подання її керівнику	02.09.2023	виконано
6	Підготовка третього розділу роботи та подання її керівнику	03.10.2023	виконано
7	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника	23.11.2023	виконано
8	Подання роботи для перевірки на наявність плагіату	02.12.2023	виконано
9	Попередній захист роботи	21.12.2023	виконано
10	Отримання відгуку керівника роботи	15.01.2024	виконано
11	Отримання зовнішньої рецензії	31.01.2024	виконано
12	Допуск роботи зав. кафедрою до захисту	24.01.2024	виконано
13	Захист роботи	14.02.2024	

7. Дата видачі завдання «22» 02 2023 року

8. Керівник кваліфікаційної роботи _____ Т.Б. Єгорова
(підпис) (прізвище, ініціали)

9. Гарант освітньо-професійної програми _____ Гребельник
(підпис) (прізвище, ініціали)

10. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти
Гнєва С.О. _____
(прізвище, ініціали) (підпис)

Відгук керівника кваліфікаційної роботи

За умов війни, політичної та соціально-економічної нестабільності важливого значення набувають питання регулювання зовнішньоекономічної діяльності, зокрема що здійснюється у формі митного регулювання продовольчих товарів.

Кваліфікаційна робота є завершеним дослідженням, містить практичні рекомендації для діяльності митних органів в частині митного контролю та оформлення продовольчих товарів.

В кваліфікаційній роботі здобувач розкрив сутність адміністрування зовнішньоекономічної діяльності та фіскально-контролюючі особливості діяльності митних органів за зовнішньоекономічними операціями. Дослідив механізм організації та проведення митного контролю за продовольчими товарами. Виокремив напрямки удосконалення митних процедур при переміщенні продовольчих товарів за зовнішньоекономічними операціями.

Якість проведеного аналізу проблеми, текстового та табличного матеріалу підтверджується виконаними розрахунками практичного характеру за матеріалами ДМСУ, що визначає достовірність проведеного дослідження.

Кваліфікаційна робота Ушевої Софії Олександрівни виконана на належному рівні, тому заслуговує позитивної оцінки.

Одержані результати можуть бути використані в практичній діяльності митних органів.

Кваліфікаційна робота може бути допущена до захисту з позитивною оцінкою.

Науковий керівник кваліфікаційної роботи _____ І. Бережнюк

(підпис) (дата)

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу:

Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти

Ушевої Софії Олександрівни

після попереднього захисту розглянута на засіданні кафедри, протокол від «14» 06 2024 № 7 допущена /не допущена до захисту на екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри _____ Зубрицький А.І.

РЕЦЕНЗІЯ

на випускну кваліфікаційну (дипломну) роботу

здобувача вищої освіти Державного податкового університету

Ушева Софія Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

Митне регулювання продовольчих товарів

(назва теми)

В роботі проведене дослідження теоретико-наукових засад митного регулювання, здійснений аналіз митного регулювання продовольчих товарів та виокремлено напрямки удосконалення цього регулювання з врахуванням зарубіжного досвіду.

Представлена робота обґрунтовує теоретико-методологічні основи митного регулювання продовольчих товарів, що дозволило одержати теоретичні і практичні результати, які містять практичне значення, зокрема, сформульовано напрямки удосконалення митних процедур при переміщенні продовольчих товарів за зовнішньоекономічними операціями.

Випускна кваліфікаційна (дипломна) робота, яку подано на рецензування, виконана у повному обсязі у встановлений термін. У роботі використано наукові праці провідних вітчизняних та зарубіжних вчених, запропоновані наукові підходи до вирішення постановлених завдань.

Аналіз змісту роботи дозволяє дійти висновку, що в процесі здійснення дослідження магістру вдалося в цілому успішно вирішити поставлені завдання та зробити певний теоретичний та практичний внесок у вирішення зазначеної проблеми.

В цілому робота відповідає вимогам щодо написання кваліфікаційних робіт, ґрунтується на проведенні власних досліджень з використанням публічної звітності та інших матеріалів митних органів і заслуговує високої позитивної оцінки.

Рецензент Директор Державної митної декларації

(науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

М. В. Головець

(ініціали, прізвище)

"ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКЕ ВИРОБНИЧО-КОМЕРЦІЙНЕ ПІДПРИЄМСТВО "АТОМПРОМКОМПЛЕКС" Ідентифікаційний код 14308150

_____202_ р.

ННІ економічної безпеки та митної справи

Кафедра митної справи та товарознавства

ДОВІДКА

про перевірку курсової/випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи на академічний плагіат

П. І. Б. автора роботи

Ушева Софія Олександрівна

Курс/група _____МММз-22-1_____

Тема дипломної роботи

Митне регулювання ринку продовольчих товарів

П. І. Б. наукового керівника

Бережнюк Іван Григорович

Дата захисту: 22.01.24

За результатом перевірки оригінальний текст у роботі становить 100,00% Відсоток схожості (складається з правомірних запозичень – посилання, цитування; і неправомірних запозичень – пояснення щодо відсотку тексту, який не є оригінальним (н/д, стаття або інші роботи автора, які є у базі, але вони не зазначені в літературних джерелах) 0,00%, цитат 3,38%.

Відповідальна особа за перевірку на кафедрі М. Іщук

АНОТАЦІЯ

Ушевої Софії Олександрівни

Митне регулювання продовольчих товарів

Мета дослідження полягає в дослідженні теоретико-наукових засад митного регулювання, аналізу митного регулювання продовольчих товарів та виокремленні напрямків удосконалення цього регулювання з врахуванням зарубіжного досвіду.

Завдання роботи наступні: розкрити сутність адміністрування зовнішньоекономічної діяльності, виявити фіскально-контролюючі особливості діяльності митних органів за зовнішньоекономічними операціями, дослідити механізм організації та проведення митного контролю за продовольчими товарами, проаналізувати митні процедури при переміщенні продовольчих товарів через митний кордон України різними видами транспорту, оцінити зарубіжний досвід провідних країн світу у проведенні митного регулювання продовольчих товарів, виокремити напрямки удосконалення митних процедур при переміщенні продовольчих товарів за зовнішньоекономічними операціями.

Об’єктом дослідження є процес митного регулювання продовольчих товарів.

Предметом дослідженням є науково-теоретичні основи та практичні засади здійснення митного регулювання продовольчих товарів в Україні.

Базою дослідження є діяльність Державної митної служби України.

За результатом дослідження сформульовані напрямки удосконалення митних процедур при переміщенні продовольчих товарів за зовнішньоекономічними операціями.

Одержані результати можуть бути використані у вітчизняній практиці з врахуванням пріоритетних шляхів розвитку.

Кваліфікаційна робота містить 58 сторінок, 6 таблиць, 18 рисунків, список використаних джерел з 56 найменувань.

Ключові слова: митні процедури, продовольчі товари, регулювання.

Рік виконання роботи 2023.

Рік захисту роботи 2024.

ABSTRACT

Usheva Sofiia Olexandrovna

Customs regulation of food products

The purpose of the research is to study the theoretical and scientific foundations of customs regulation, analysis of customs regulation of food products and to identify directions for improvement of this regulation, taking into account foreign experience.

The tasks of the work are as follows: to reveal the essence of the administration of foreign economic activity, to reveal the fiscal and controlling features of the activities of customs authorities in foreign economic operations, to investigate the mechanism of organizing and carrying out customs control of food products, to analyze customs procedures for the movement of food products across the customs border of Ukraine by various modes of transport, to evaluate foreign the experience of the world's leading countries in the implementation of customs regulation of food products, to identify directions for improving customs procedures for the movement of food products in foreign economic transactions.

The object of the study is the process of customs regulation of food products.

The subject of the study is the scientific and theoretical basis and practical principles of customs regulation of food products in Ukraine.

The basis of the study is the activity of the State Customs Service of Ukraine.

Based on the results of the study, directions for improving customs procedures for the movement of food products in foreign economic transactions were formulated.

The obtained results can be used in domestic practice, taking into account the priority ways of development.

The qualification work contains 58 pages, 6 tables, 18 figures, a list of used sources with 56 names.

Keywords: customs procedures, food products, regulation.

The year of performance is 2023.

The year of job protection is 2024.

Відгук керівника кваліфікаційної роботи

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Керівник випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

_____ _____

(дата) (підпис)

Висновок про випускну кваліфікаційну (дипломну)
роботу_____
_____
_____
_____

(прізвище, ініціали)

Може бути допущена до захисту на екзаменаційній комісії

ЗМІСТ

ВСТУП……3

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-НАУКОВІ ЗАСАДИ МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ……..…5

1.1. Сутність митного контролю зовнішньоекономічної діяльності……..…5

1.2.Митно-контролюючі особливості діяльності митних органів за зовнішньоекономічними операціями……..12

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ……..…….....…19

2.1. Механізм організації та проведення митного контролю за продовольчими товарами…….19

2.2. Митні процедури при переміщенні продовольчих товарів через митний кордон України різними видами транспорту……..……29

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ МИТНО-АДМІНІСТРАТИВНИХ ЗАСАД МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ……...38

3.1. Зарубіжний досвід провідних країн світу у проведенні митного регулювання продовольчих товарів…….……38

3.2. Напрямки удосконалення митних процедур при переміщенні продовольчих товарів за зовнішньоекономічними операціями……44

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ……51

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ……53

ВСТУП

Актуальність теми полягає в тому, що за роки незалежності Україна змінила вектор своєї зовнішньоекономічної діяльності в сторону євроінтеграції. Оскільки зовнішньоекономічна діяльність являється важливим елементом національної політики, вона має належним чином регулюватися державою. Варто зазначити, що актуальність досліджень, які стосуються митного регулювання цієї діяльності значно збільшується в умовах війни, зміни структури товарообігу між державами, підвищенні зацікавленості у використанні зарубіжного досвіду для подальшого розвитку митного законодавства. Основні пріоритети зовнішньо-економічної діяльності в першу чергу пов'язані із членством у відповідному Європейському співтовариства. За умов війни, політичної та соціально-економічної нестабільності важливого значення набувають питання регулювання зовнішньоекономічної діяльності, зокрема що здійснюється у формі митного регулювання продовольчих товарів.

Стан і ступінь розробки проблеми в спеціалізованій літературі. Розгляду сучасних тенденцій та особливостей митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності приділяли увагу такі вчені як К. Величко, Ю. Голинський, В. Дубик, В. Козуб, В. Муляр, Л. Носач, Г. Свириденко, Л. Чернишова, Н. Ситник та інші. Варто зазначити, що недостатньо зараз залишаються дослідженими питання, які стосуються вивчення досвіду передових країн та напрямків удосконалення механізму митного регулювання продовольчих товарів.

Мета дослідження полягає в дослідженні теоретико-наукових засад митного регулювання, аналізу митного регулювання продовольчих товарів та виокремленні напрямків удосконалення цього регулювання з врахуванням зарубіжного досвіду.

Основними *завданнями роботи* є:

1. Розкрити сутність адміністрування зовнішньоекономічної діяльності.
2. Виявити митно-контролюючі особливості діяльності митних органів за зовнішньоекономічними операціями.

3. Дослідити механізм організації та проведення митного контролю за продовольчими товарами.

4. Проаналізувати митні процедури при переміщенні продовольчих товарів через митний кордон України різними видами транспорту.

5. Оцінити зарубіжний досвід провідних країн світу у проведенні митного регулювання продовольчих товарів.

6. Виокремити напрямки удосконалення митних процедур при переміщенні продовольчих товарів за зовнішньоекономічними операціями.

Об'єктом дослідження є процес митного регулювання продовольчих товарів.

Предметом дослідженням є науково-теоретичні основи та практичні засади здійснення митного регулювання продовольчих товарів в Україні.

Методи дослідження. При написанні роботи застосовувалися загальні методи дослідження, зокрема індукції та дедукції, системного аналізу та синтезу, а також метод узагальнення. Крім цього були використані наступні специфічні методи: монографічний – при узагальненні митно-контролюючих особливостей діяльності митних органів за зовнішньоекономічними операціями; метод конкретизації – для дослідження механізму організації та проведення митного контролю за продовольчими товарами, метод аналогії та моделювання – для оцінки зарубіжний досвід провідних країн світу у проведенні митного регулювання продовольчих товарів та виокремлення напрямків удосконалення митних процедур.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, щоб запропоновані напрямки удосконалення митних процедур при переміщенні продовольчих товарів за зовнішньоекономічними операціями були застосовані у вітчизняній практиці з врахуванням пріоритетних шляхів розвитку.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИКО-НАУКОВІ ЗАСАДИ МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

1.1. Сутність митного контролю зовнішньоекономічної діяльності

За умов панування ринкової економіки зовнішньоекономічна діяльність є важливим економічним сектором держави. Однак вона також може бути інструментом для пригнічення господарського комплексу країни. Основна проблема полягає в тому, щоб віднайти баланс між вільними економічними відносинами та адміністративним управлінням. Подібним критерієм має стати в першу чергу інтерес держави. Пошук та вибір напрямків розвитку зовнішньої торгівлі перебуває у вчених різних країн та державних органів. В світі немає держави, що дозволила б не регулювати власну зовнішньоекономічну діяльність.

На сучасному етапі митна політика України має стати ефективним інструментом для забезпечення економічних інтересів держави. Основні форми, завдання, механізми та особливості провадження визначаються відповідними стратегічними цілями країни для формування конкурентної економіки. «Інтеграційні тенденції в світовій економіці вимагають змін основних векторів митного регулювання діяльності в зовнішньоекономічній площині, зокрема в зовнішній торгівлі» [49, с. 55-57].

У практичній площині зовнішньоекономічна діяльність країн світу функціонує на двох рівнях митного регулювання:

1. Міжнародний, який передбачає проведення подібного регулювання через затвердження та виконання рішень різними міжнародними організаціями, які мають на це спеціалізацію, зокрема Міжнародним валютним фондом, Світовим банком реконструкції та розвитку, Світової організації торгівлі і Всесвітньої митної організації, які митне регулювання проводиться через затвердження базових принципів митного регулювання на міжнародному рівні.

2. Національний, який базується на діючих законах та інших нормативно-правових законодавчих актів, які входять до національного законодавства.

Відповідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» «митне регулювання − це регулювання питань, пов’язаних із встановленням мит та інших податків, які справляються в процесі переміщення товарів через митний кордон України, процедурами митного контролю, організацією діяльності органів митного контролю України» [46]. Зауважимо, що митно-тарифне регулювання являється відносинами, що можуть виникати між різними суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та державою, що стосуються умов перетину кордону послугами, робочою силою, товарами та капіталами. Крім цього воно являється своєрідним погодженням для проведення регулювання питань, які безпосередньо пов'язані із закріпленням митних зборів та податків, процедурами організації та роботи органів з проведення митного контролю.

Основними завданнями митно-тарифної політики являється:

– формування оптимальних умов для того, щоб відбувалася конкуренція між іноземними та національними виробниками;

– забезпечення більш ефективного застосування інструментів для проведення митного контролю та здійснення регулювання товарообміну на тій території, яка підпадає під митну;

– прийняття безпосередньої участі в процесі реалізації торговельно-політичних завдань, які стосуються захисту вітчизняного ринку;

– стимулювання подальшого розвитку економіки;

– сприяння структурної перебудови та реалізації завдань економічної політики;

– забезпечення відповідного рівня надходжень до бюджету країни.

В сучасних умовах митна політика держави характеризується певною недосконалістю, яка викликана змінами в товарообігу товарів, які можуть переміщуватися через контрабанду, значною кількістю правопорушень у інтелектуальній власності, невідповідністю чинного механізму проведення митного контролю у відповідності до сучасних стандартів, наявністю багатьох корупційних та шахрайських схем в механізмі митного регулювання, а також

значного тіньового обсягу діяльності вітчизняних підприємств, що спрямовується на зовнішні ринки тощо [44].

Для запровадження ефективного впровадження митної політики митні органи проводять багатофункціональну роботу, що спрямовується на:

1. Вирішення завдань економічного характеру, що втілюється через:

– безпосередню участь різних митних органів для забезпечення належного захисту в межах наданої компетенції для реалізації економічних інтересів країни;

– забезпечення своєчасного нарахування та повного справляння мита, інших зборів та податків з тих товарів, які переміщуються через кордон України;

– перерахування фінансових ресурсів, які повинні надійти до бюджету держави;

– проведення заходів, які спрямовуються на захист інтересів споживача та недопущення ввезення неякісних товарів або тих товарів, які не відповідають діючим в Україні стандартам та вимогам [38, с. 22-24].

2. Здійснення регулювання митної роботи, що може досягатися через належну організацію використання та вдосконалення основних засобів для митного регулювання з обов'язковим врахуванням затверджених пріоритетів розвитку держави. До цих засобів можна віднести наступні:

– засоби нетарифного та митно-тарифного регулювання;

– затвердження рішень, які стосуються кодування та класифікації товарів у відповідності до Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності;

– видача та можливе скасування у тих випадках, які передбачаються діючим законодавством дозвільних документів;

– проведення верифікації сертифікатів щодо походження товарів тощо;

– забезпечення різними митними органами належного виконання зобов'язань, які закріплюються у міжнародних угодах, які укладені з Україною;

– формування більш сприятливих умов для подальшого розвитку діяльності зовнішньоекономічного характеру;

– ведення відповідної митної статистики для проведення зовнішньої торгівлі, митної статистики та налагодження співробітництва на міжнародному рівні в сфері митної діяльності.

3. Організація належного контролю за дотриманням нормативно-правових вимог у сфері митної роботи, що можна досягти наступним шляхом:

– проведення контролю за додержанням фізичними та юридичними особами порядку переміщення предметів та товарів через митний кордон;

– здійснення митного оформлення та контролю товарів та інших предметів, які можуть переміщуватися через кордон України та поліпшення методів і форм їх здійснення;

– організація контролю за своєчасною доставкою товарів та предметів, які перебувають під безпосереднім митним контролем;

– проведення контролю за роботою митних перевізників, брокерів, магазинів безмитної торгівлі, складів тимчасового зберігання та ліцензійних складів;

– здійснення комплексного контролю за всіма валютними операціями, а також належного контролю за роботою підпорядкованих митних органів та за процесом забезпеченням охорони державної таємниці [27].

4. Вирішення різних завдань правоохоронного характеру, які можна досягнути через:

– проведення запобіжних заходів, які спрямовуються на профілактику різних митних правопорушень;

– виявлення та припинення різних фактів вчинення правопорушень в митній сфері;

– здійснення провадження в тих справах, які стосуються порушення закріплених митних правил, проведення дізнання в справах щодо контрабанди та розгляду відповідних звернень фізичних і юридичних осіб з питань їх діяльності.

Отже, всі функції, які повинні виконувати митні органи класифікують на: законодавчі, митні, правові, контролюючі, регулятивні, статистичні в сфері валютних відносин. Крім цього митні органи в межах компетенції можуть

представляють державні інтереси в судах різної юрисдикції та під час розгляду справ за відповідними позовами громадян та юридичних осіб [28].

Митний контроль є особливим видом роботи митних органів України, що в першу чергу спрямовується на втілення функцій та завдань, які закріплені діючим законодавством для дотримання їх як фізичними, так і юридичними особами вітчизняного митного законодавства, затверджених міжнародних угод та встановлених правил, що проводять регулювання порядку транспортних засобів, транзиту, увезення та вивезення товарів, валюти та інших предметів. Також під ним розуміють сукупність заходів, які проводяться митними органами для того, щоб забезпечити додержання законодавства щодо митної справи, законодавства України, міжнародних угод України. При цьому контроль за їх дотримання покладається на відповідні митні органи. Окремо розглядають поняття організації митного контролю, яка передбачає організаційну роботу, що безпосередньо спрямовується на формування умов, які потрібні для виконання різними митними органами встановлених функцій митного контролю. Основними функціями проведення митного контролю є наступні (рис. 1.1.).

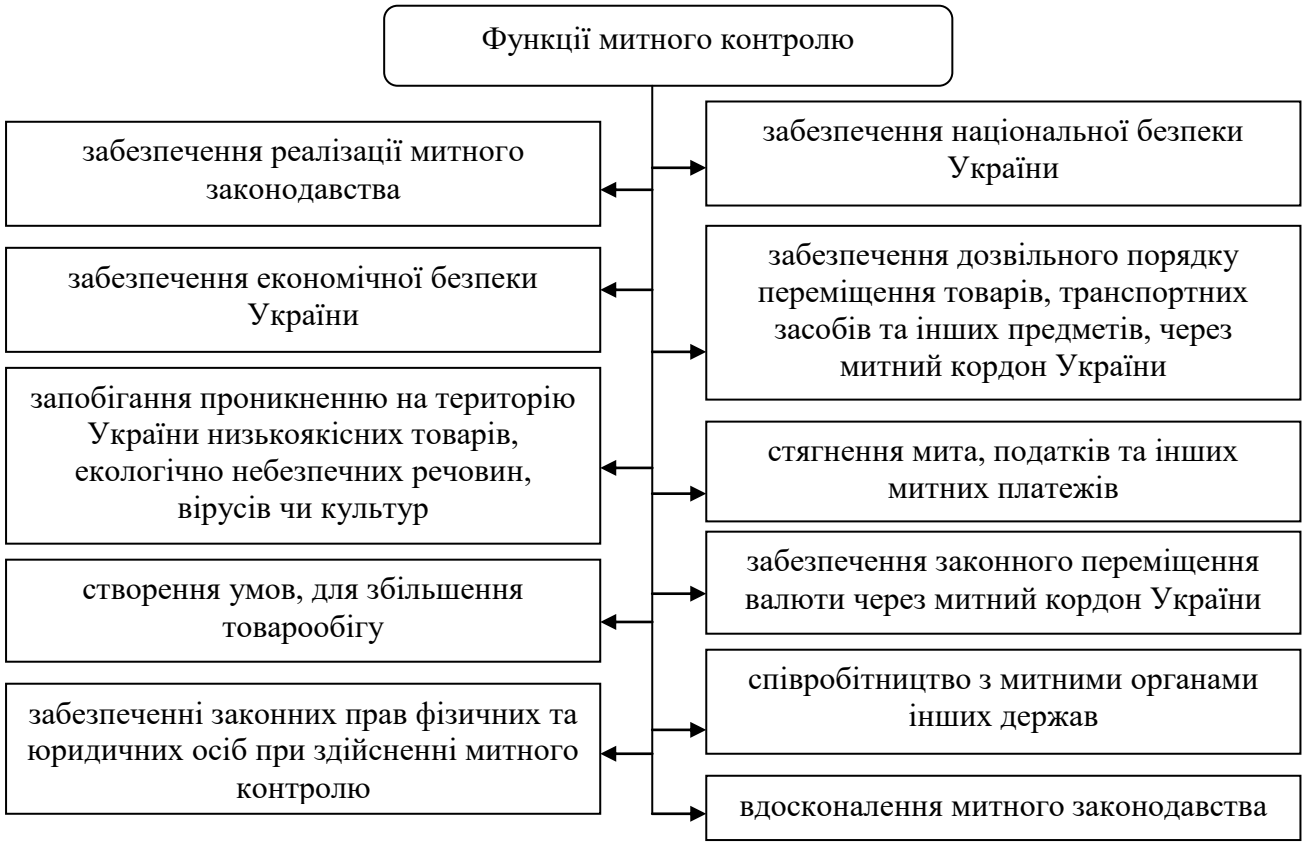

Рис. 1.1. Функції здійснення митного контролю [26]

У ст. 318 Митного кодексу України закріплюються наступні принципи митного контролю (рис. 1.2.).

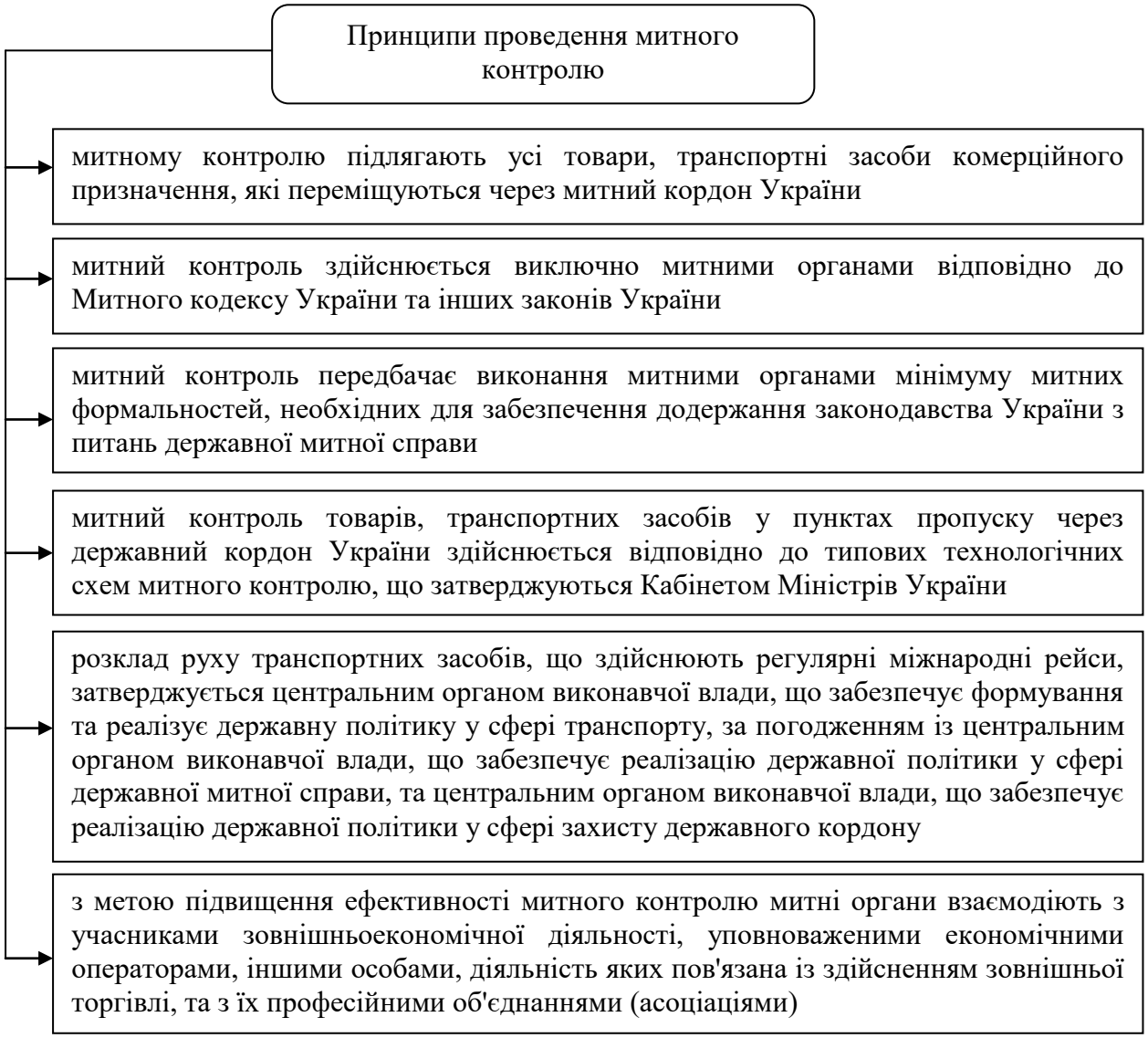

Рис. 1.2. Загальновстановлені принципи проведення митного контролю [34]

Відповідно до глави 47 Митного кодексу України проводиться регламентація процесу організації митного контролю, який здійснюється відповідними посадовими особами різними митними органами. В наведеній главі закріплюють принципи проведення митного контролю, особливості взаємодії митних органів з відповідними державними органами, які проводять належний контроль, його вибірковість, а також загальна тривалість перебування під безпосереднім митним контролем, терміни пред’явлення відповідному митному органу транспортних засобів та товарів, які переміщуються через кордон, всі відомості та документи, які потрібні для проведення митного контролю та

надання доступу посадових осіб різних митних органів на територію або приміщення суб'єктів господарювання для здійснення належного митного контролю. Поряд із цим діючі норми Митного кодексу України не в повному обсязі надають уявлення про специфіку організації належного митного контролю різними посадовими особами відповідних митних органів. Регламентація наведених питань знаходиться за межами дії Митного кодексу України [34].

Отже, зовнішньоекономічна політика проводить регулювання економічні відносини з різними державами та відіграє важливу роль в процесі забезпеченні ефективного застосування зовнішнього чинника в національній економіці. На основі розглянутих принципів та функцій проведення митного контролю можемо зазначити, що він являється важливим засобом, який сприяє процесу формуванню та впровадження основних засад митної політики держави. При цьому важливими напрямками безпосередньої організації митного контролю являється:

1. проведення належної підготовки проєктів нормативно-правових актів, які стосуються питань розвитку та організації митної інфраструктури;
2. здійснення аналізу чинних та запровадження передових методів та форм здійснення митного контролю, а також заходів для підвищення їх загальної ефективності;
3. впровадження нових технологій для організації митного оформлення та контролю;
4. проведення організації ефективної взаємодії митних органів з відповідними службами ветеринарного, радіологічного, фітосанітарного, прикордонного та екологічного контролю, а також інших контрольних службами при здійсненні належного митного контролю;
5. покращення видів особистих митних забезпечень та основних форм їх застосування.

1.2. Митно-контролюючі особливості діяльності митних органів за зовнішньоекономічними операціями

Нормативно-правове забезпечення митного регулювання зовнішньоекономічної відбувається на основі наступних документів:

1. Митного кодексу України [34];
2. Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [46];
3. Закону України «Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України» [45];
4. Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку справляння єдиного збору у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон» [47],
5. Конвенції про створення Ради Митного Співробітництва 1950 р. [20];
6. Митної Конвенції про карнет А.Т.А. для тимчасового ввезення товарів 1961 р. [31];
7. Міжнародної конвенції щодо спрощення та гармонізації (узгодження) митних процедур (Конвенція Кіото) [29];
8. Митної конвенції про міжнародні перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП) 14.11.1975 р. [32];
9. Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства від 09.06.1977 [30].

Зауважимо, що основні правові засади з організації та безпосереднього здійснення митної справи в Україні, загальні питання проведення регулювання правових, соціальних, кадрових, економічних та організаційних засад роботи митної служби України окреслює Митний кодекс України [34]. Його завдання спрямоване на проведення захисту економічних інтересів, формування більш сприятливих умов для подальшого розвитку економіки, проведення належного захисту законних прав та інтересів підприємств та громадян, забезпечення дотримання вітчизняного законодавства з питань митної справи.

У відповідності до ст. 3 Митного кодексу порядок переміщення через митний кордон України транспортних засобів та товарів, а також митне регулювання, яке пов'язане із закріпленням та справлянням зборів і податків, процедури безпосереднього проведення митного контролю та оформлення, проведення боротьби з контрабандою і відповідними порушеннями закріпленням митних правил, що спрямовуються на реалізацію митної політики і формують митну справу [34].

В першу чергу діяльність митних органів з приводу митного регулювання за зовнішньоекономічними операціями спрямовується на здійснення митного контролю, який передбачає такі етапи (рис. 1.3.).

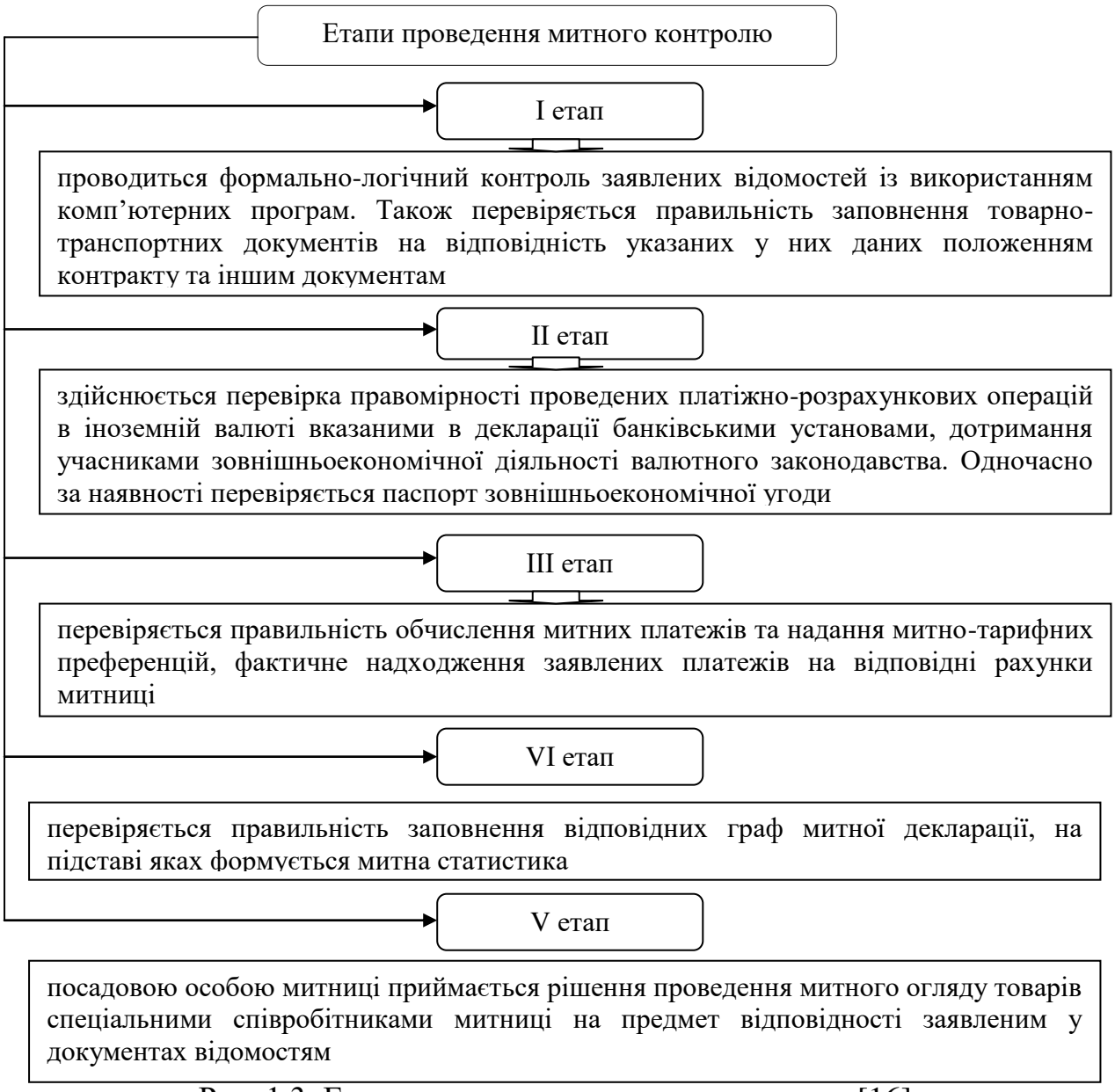

Рис. 1.3. Етапи проведення митного контролю [16]

Митний контроль може закінчуватися в таких умовах:

1. при ввезенні на митну територію України – після закінчення проведення митного оформлення транспортних засобів, які мають комерційне призначення, товарів, які можуть переміщуватися через кордон України, винятком є лише митні режими, що передбачають перебування під безпосереднім контролем протягом дії митного режиму;

2. при вивезенні за межі території, яка визначена як митна – після проведення митного оформлення транспортних засобів, які мають комерційне призначення товарів та перетину митного кордону, винятком є лише митні режими, які безпосередньо передбачають перебування під контролем протягом всього терміну дії [9, с. 745-748].

Митний контроль повинен завершуватися моментом прийняття рішення щодо випуску транспортних засобів та товарів. Після здійснення всіх розглянутих етапів на документі ставиться такий штамп −«Випуск дозволено». У відповідних пунктах пропуску, який проходить через державний контроль, митний кордон або в інших місцях території, яка відноситься до митної в межах яких митниця проводить митний контроль, оформлення пасажирів, вантажів, транспортних засобів – окреслюється конкретною зоною митного контролю.

Відповідно до ст. 329 Митного контролю України зони митного контролю формується для здійснення та забезпечення різними митними органами митного контролю за транспортними засобами та товарами, що переміщуються через кордон України, здійснення заходів, що пов’язані з процесом виявленням, попередженням, а також припиненням контрабанди та безпосереднього припинення митних правил, у відповідних пунктах пропуску на кордоні, в межах прикордонної смуги на кордоні держави, у річкових та морських портах, залізничних станціях та аеропортах, на територіях суб'єктів господарювання, митних зонах та в інших місцях, які окреслені митними органами формуються зони проведення митного контролю [46].

Посадові особи митних органів при проведенні митного контролю наділяються відповідними державно-владними повноваженнями при здійсненні

посадових обов'язків та контролюються в першу чергу Митним кодексом та діючим законодавством.

Під час проведення митного контролю працівники митних органів мають наступні права:

1. вимагати ознайомлення та надання з всіма потрібними документами, в тому числі й банківськими даними, які пов'язані із проведенням зовнішньоекономічної діяльності та має безпосереднє відношення до конкретної митної справи та визначених функцій митних органів;

2. одержувати потрібні довідки, пояснення в усній та письмовій формі від посадових осіб та працівників, які спрямовані на одержання митними органами даних щодо порушення порядку ввезення або вивозу товарів, які мають ліцензію;

3. проводити опечатку приміщень;

4. у разі потреби вилучати документи тоді, коли вони мають перевірятися в іншому місці на основі нормативно-правового акту;

5. мати відповідний доступ у приміщення та територію, де знаходяться транспортні засоби та товари, що підлягають проведення митному контролю, та надавати всі необхідні документи [16].

У разі потреби відповідальним працівникам митних органів закріплюється час та місце для ознайомлення з необхідними даними та документами. Термін перебування під безпосереднім митним контролем та його окреслення проводиться у митному режимі. Транспортні засоби та товари знаходяться під контролем митних органів з моменту початку – до його закінчення. Діюче законодавство закріплює максимальний термін зберігання товарів у митного складу не має перевищувати три роки. Окреслення початку проведення митного контролю товарів та транспортних засобів може відбуватися в залежності від того чи проводиться їх ввезення або вивезення. При ввезенні початок митного контролю окреслюється моментом безпосереднього перетину транспортними засобами кордону. Під час вивезення митний контроль розпочинається з початку прийняття затвердження митної декларації [27, с. 113].

Митний контроль може проводитися в різних формах:

1. загальному:

– проведення митного контролю товарів;

– здійснення митного контролю транспортних засобів, які мають комерційне призначення.

2. спеціальному, який в першу чергу залежить від специфіки предмета, зокрема це може бути:

– проведення митного контролю боєприпасів та зброї;

– здійснення митного контролю сильнодіючих хімічних речовин.

Зазначимо, що митний контроль повинен проводитися відповідними посадовими особами різних митних органів у тих формах, які закріплені ст. 336 Митного кодексу України наступним шляхом (рис. 1.4).

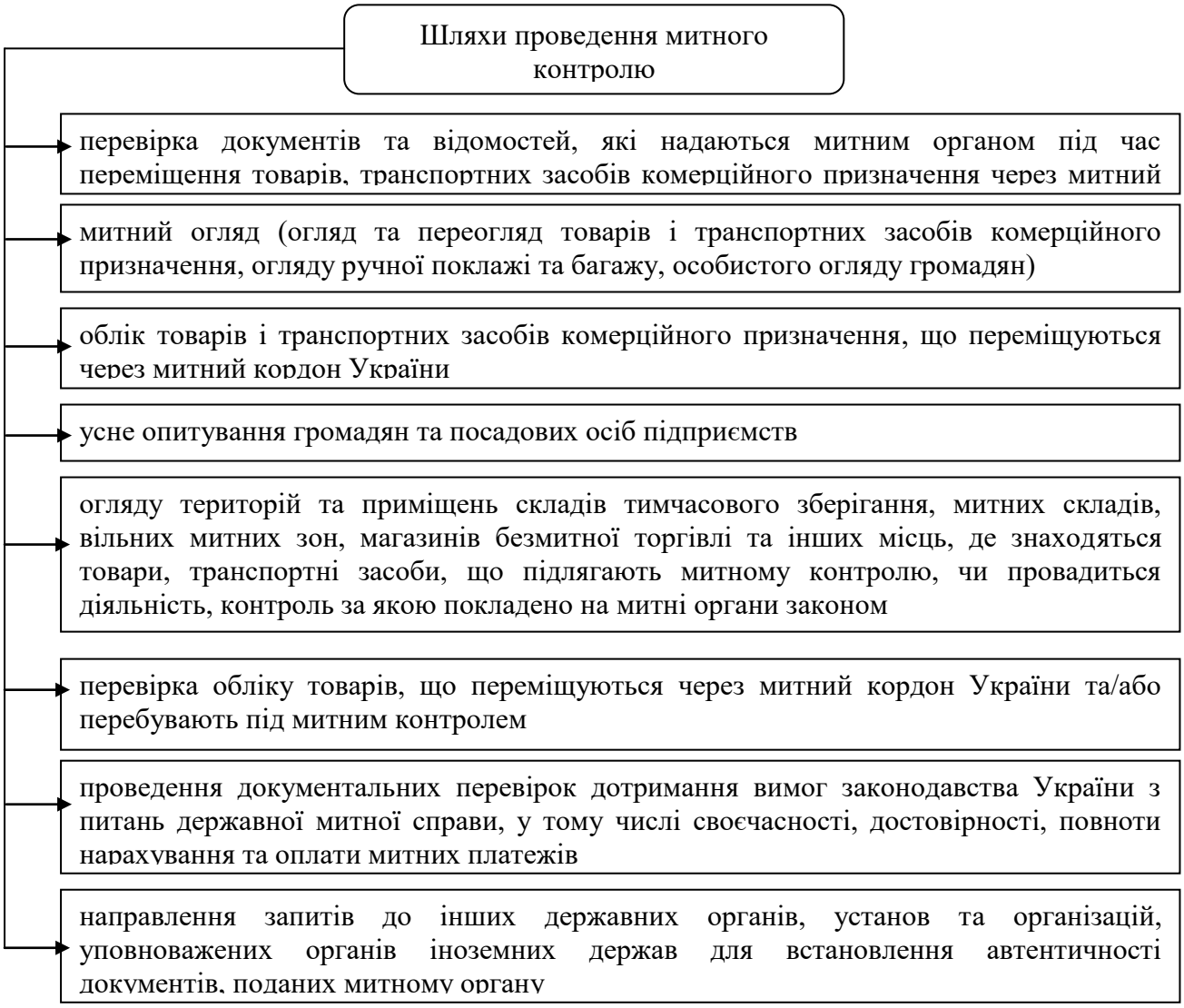

Рис. 1.4. Шляхи проведення митного контролю [10]

Відповідно до частини 4 ст. 318 Митного кодексу України передбачається, що «митний контроль товарів, транспортних засобів комерційного призначення у пунктах пропуску через державний кордон України здійснюється відповідно до типових технологічних схем митного контролю, що затверджуються Кабінетом Міністрів України» [46]. При цьому технологічна схема є офіційно встановлений, обов’язковий для виконання різними посадовими особами митних органів алгоритм дій, який пов'язаний організацією та проведенням належного митного контролю. Зауважимо, що технологічні схеми такого митного контролю можуть бути детальними або типовими. Зокрема, типові описують більш узагальнюючу послідовність дій, що проводиться різними посадовими особами митних органів на певній ділянці митного контролю. Щодо детальних технологічних схем вони можуть розроблятися різними митними органами на основні більш типових технологічних схем з обов'язковим врахуванням специфіки, способів та характеру переміщення транспортних засобів та товарів, розташування та місцезнаходження підрозділів митних органів, а також їх взаємозв'язок з іншими контролюючими органами відповідно до функціональних обов’язків до яких відноситься управління кордонами України [38, с. 22-25].

З використанням наведених технологічних схем, які погоджуються з контролюючими органами можуть регулюватися питання взаємодії під час проведення митного оформлення як товарів і транспортних засобів, так і контролю. Типові технологічні схеми, які використовуються при пропуску через кордон України повітряних, автомобільних, залізничних та водних транспортних засобів перевізників та товарів, які переміщуються ними безпосередньо затверджує Кабінет Міністрів України. При цьому детальні обов'язково мають затверджуватися керівниками митних органів.

На сучасному етапі спостерігається ряд недоліків при роботі митних органів з приводу регулювання зовнішньоекономічних операцій, що окреслюються наступними особливостями:

− проведення недостатнього контролю зі сторони правоохоронних відомств за рухом та походженням капіталів через кордон України;

– організація державою більш протекціоністської митної політики, що проявляється через введенням високих ставок ввізного мита;

– досить низький рівень інформованості громадян щодо митних процедур та правил проведення зовнішньоекономічних угод;

– використання більш широких можливостей для проведення транзитних операцій, що виникають внаслідок краху кримінального правосуддя та системи соціалізму;

– невизначений статус кордонів, які ставлять між державами, що входять до країн Європейського Союзу та країн СНД;

– інтеграція населення, що створює прецедент для того, щоб скоїти митні правопорушення або контрабанду [39, с. 165-167].

Важливі фактори, які зумовлюють існування контрабандної роботи є наступні:

– більш низький рівень для забезпеченості населення;

– досить високий рівень контрабанди в різних прикордонних областях, в яких переважна частина мешканців перетворилася на джерело доходів;

– значний рівень прибутковості такого виду злочинного бізнесу;

– недосконаліть як податкового, так і митного законодавства;

– недостатньо ефективний рівень прикордонного та митного контролю.

Отже, митне регулювання являється відносинами, що можуть виникати між різними суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та державою, що стосуються умов перетину кордону послугами, робочою силою, товарами та капіталами. Для того, щоб товари пройшли митний контроль та отримали всі дозвільні документи потрібно дотримуватися закріпленої процедури проходження контролю та діючих нормативно-правових документів. При переміщенні конкретних груп товарів через державний кордон та митні зони є свої особливості, зокрема специфіку митного регулювання продовольчих товарів розглянемо в наступному розділі, в якому розкриємо не лише регулювання, а й проаналізуємо тенденції та динаміку такого регулювання.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ

2.1. Механізм організації та проведення митного контролю за продовольчими товарами

Організація та митний контроль проводиться відповідно до нормативно-правових актів, які чинні на території України. Проте митний контроль за продовольчими товарами також здійснювався відповідно до Експортної стратегії України, так званої «дорожньої карти», яка слугує орієнтиром для стратегічного розвитку торгівлі на 2017–2021 роки. В сучасних умовах, зокрема під час продовження воєнних дій вітчизняні суб'єкти господарювання стикаються з багаточисленними перешкодами під час проведенні зовнішньоекономічної діяльності. Це в першу чергу пов’язано з не якісними послугами, які здійснюються для підтримки торгівлі. Існуючі умови митного контролю не стимулюють діяльність українських підприємств до подальшого розвитку інноваційної роботи та не дозволяють здійснювати диверсифікацію економіки. Через це структура експорту продовольчих товарів формується з незначної кількості товарів з низькою доданою вартістю, а ресурси, які є в наявності не використовується в повній мірі.

Перед тим як оцінити ефективність проведення митного контролю спочатку варто розглянути стан зовнішньої торгівлі товарами України на основі статистичних даних Державної служби статистики України та Державної митної служби України (табл. 1.1.). Як бачимо з наведеної інформації товарообіг за період 2020-2021 роки зріс на 34% з країнами ЄС, на 44% з країнами СНД та на 38% з іншими країнами. У 2021 році загальна сума експорту складала з країнами ЄС 34792 млн. дол. США, з країнами СНД − 7291 млн. дол. США, натомість сума імпорту становила з країнами ЄС 40600 млн. дол. США, а з країнами СНД − 13539 млн. дол. США.

Таблиця 2.1

Стан зовнішньої торгівлі товарами у січні-грудні 2021 року

(відносно січня-грудня 2020 року), млн. дол. США*

Країни	2020				2021				Зміни до попереднього періоду		
	Товарообіг, млн. дол.	Експорт млн. дол.	Імпорт млн. дол.	Сальдо млн. дол.	Товарообіг, млн. дол.	Експорт млн. дол.	Імпорт млн. дол.	Сальдо млн. дол.	Товарообіг	Експорт	Імпорт
ЄС	56372	25044	31328	-6284	75392	34792	40600	-5808	34%	39%	30%
СНД	14437	5935	8503	-2568	20831	7291	13539	-6248	44%	23%	59%
Інші	32620	18216	14404	3812	45154	26004	19150	6854	38%	43%	33%
Всього	103429	49195	54234	-5040	141377	68088	73289	-5201	37%	38%	35%

* сформовано на основі даних Державної митної служби України.

На рис. 2.1 відобразимо питому вагу імпорту інших країн світу в Україну.

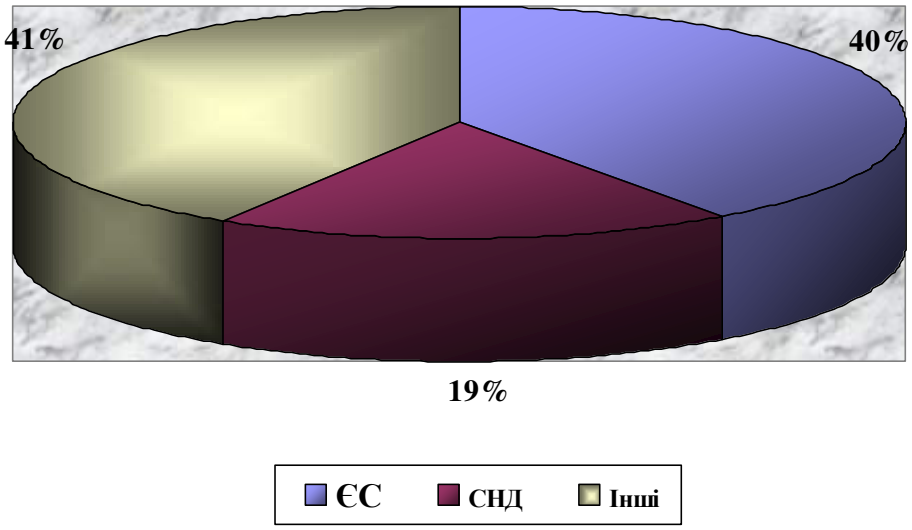

Рис. 2.1. Питома вага імпорту інших країн світу в Україну в 2021 році

* сформовано на основі даних Державної митної служби України.

Значну частину товарів імпортується до України з інших країн світу близько 41 %, з країн ЄС імпортовано близько 41%, а з країн СНД − 19%. На рис. 2.2 покажемо питому вагу експорту інших країн світу в Україну. Переважну частину товарів експортується з України в інші країни світу близько 50%, в країни ЄС 39%, а в країни СНД − 11%.

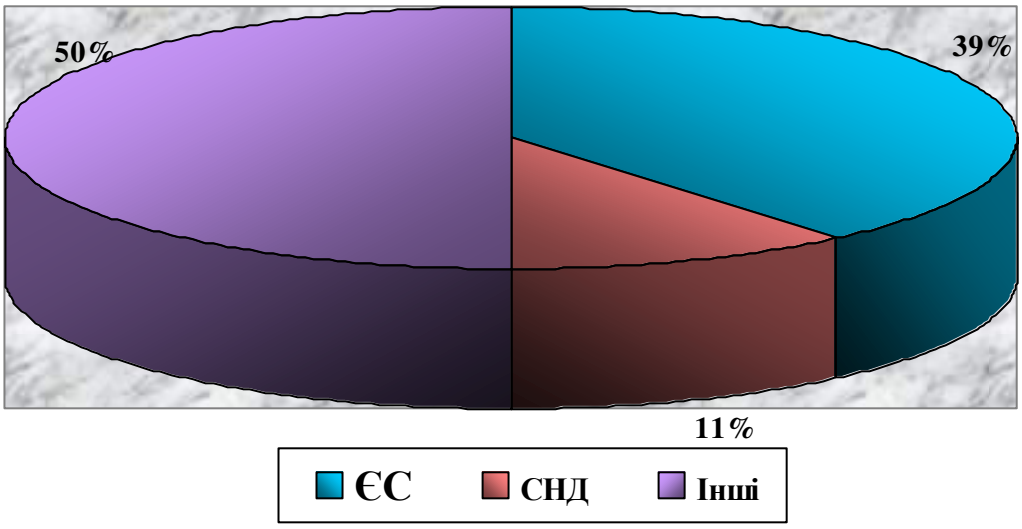

Рис. 2.2. Питома вага експорту України в інші країни світу в 2021 році

* сформовано на основі даних Державної митної служби України.

В наступній таблиці розглянемо динаміку та структуру товарів, які знаходяться в загальному товарообороті, направляються на експорт та імпорт у 2020-2021 роках.

Таблиця 2.2

Структура товарообороту, експортних та імпортних операцій за різними видами товарів, млн. дол. США*

Країни	2020				2021				Зміни до попереднього періоду		
	Товарообіг, млн. дол.	Експорт млн. дол.	Імпорт млн. дол.	Сальдо млн. дол.	Товарообіг, млн. дол.	Експорт млн. дол.	Імпорт млн. дол.	Сальдо млн. дол.	Товарообіг	Експорт	Імпорт
Продовольчі товари та с.-г. продукція	28679	22180	6499	15681	35450	27710	7741	19969	24%	25%	19%
Мінеральні продукти	5427	4777	651	4126	8268	7630	638	6992	52%	60%	-2%
Паливно-енергетичні товари	8516	555	7961	-7406	15722	784	14938	-14154	85%	41%	88%
Продукція хімічної промисловості	13525	2713	10816	-8102	18474	3921	14553	-10632	37%	45%	35%
Шкірсировина, хутро та вироби	378	135	243	-108	466	166	300	-135	23%	23%	23%

Продовження таблиці 2.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Деревина та целюлозно-паперові вироби	3230	1815	1415	400	4094	2541	1553	988	27%	40%	10%
Текстиль, текстильні вироби, взуття	3672	944	2729	-1785	4288	1055	3233	-2178	17%	12%	18%
Вироби із каміння, скла, кераміки	1186	443	743	-299	1511	568	943	-375	27%	28%	27%
Метали та вироби з них	12264	9058	3206	5852	20361	15992	4369	11624	66%	77%	36%
Машини, устатку-вання та транспорт	24008	5427	18581	-13154	29372	6118	23254	-17136	22%	13%	25%
Інші товари	2539	1147	1391	-244	3370	1603	1768	-165	33%	40%	27%
Всього	103429	49195	54234	-5040	141377	68088	73289	-5201	37%	38%	35%

* сформовано на основі даних Державної митної служби України.

Як бачимо з наведеної таблиці товарообіг продовольчих товарів у 2021 році становив 35450 млн. дол., сума експортних операцій становила 27710 млн. дол., а сума імпортних − 7741 млн. дол. В порівнянні з 2020 роком товарообіг зріс на 24%, експорт на 25%, а імпорт на 19%.

На рис. 2.3 відобразимо суму податків, які сплачені за перетин кордону при переміщенні продовольчих товарів. У 2021 рік сума податків на зовнішні операції та міжнародну торгівлю складали близько 34268,8 млн грн.

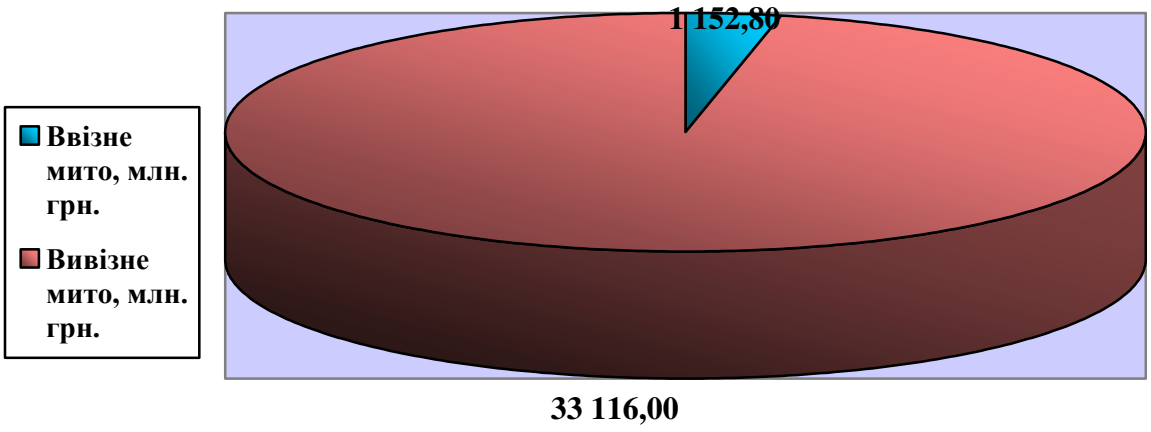

Рис. 2.3. Сума податків на зовнішні операції та міжнародну торгівлю в 2021 році

* сформовано на основі даних Державної митної служби України.

Після аналізу динаміки експорту та імпорту продовольчих продуктів варто перейти до оцінки процесу організації та безпосереднього проведення митного контролю продовольчих товарів, особливо це стосується експорту. Так, спочатку починається митне оформлення з моменту надання декларантом або особою, яка має на це повноваження декларації та інших документів, які можуть відповідно до діючого законодавства її замінити. В загальному порядку митну декларацію повинен оформлювати власник товару або та особа, яка діє від його імені. Під час проведення митного оформлення продовольчих товарів декларанту потрібно дотримуватися конкретних дій та етапів. На рис. 2.4 згруповані базові етапи митного контролю в режимі експорту.

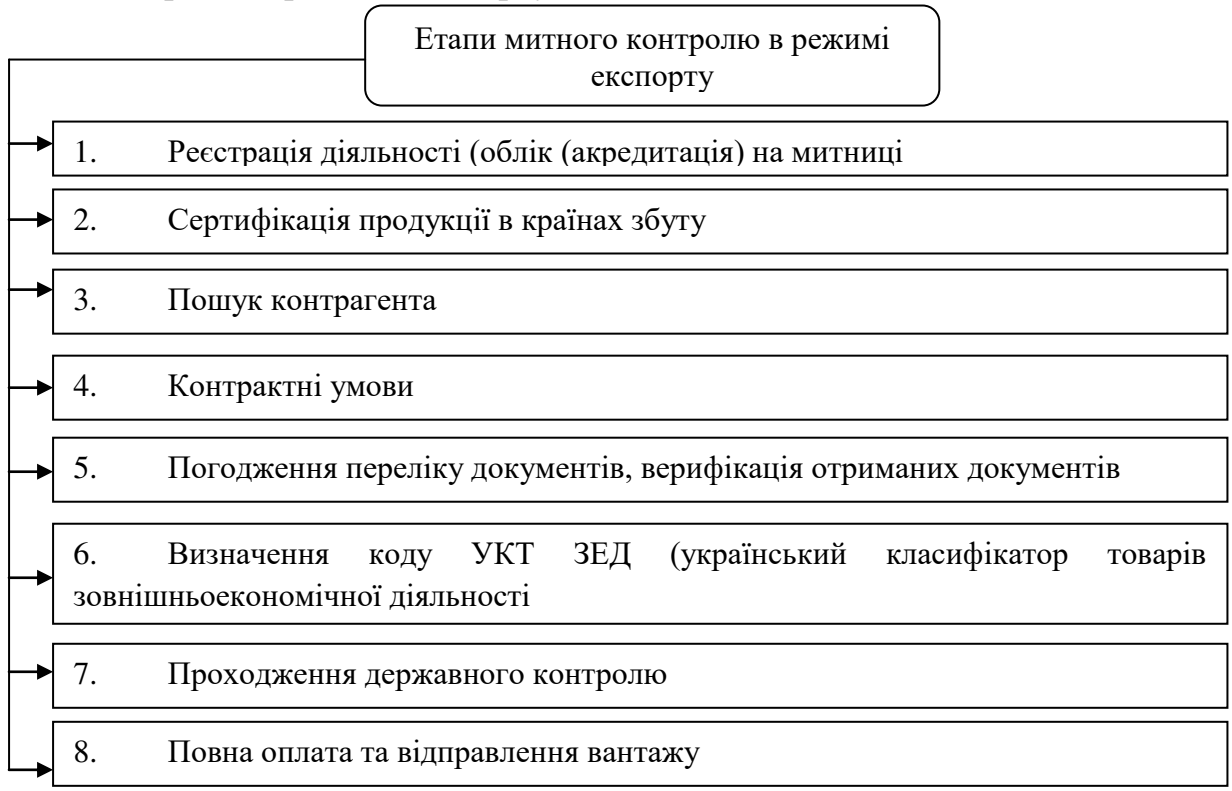

Рис. 2.4. Основні етапи митного контролю в режимі експорту продовольчих товарів

* сформовано на основі даних Державної митної служби України.

Під час проходження державного контролю виокремлюють тарифне та нетарифне регулювання, основні складові частини якого розглянемо на рис. 2.5. Проте варто зауважити, що не всі окреслені етапи застосовуються під час проведення оформлення товарів, оскільки процедура та послідовність може

змінювати в залежності від характеристик товару та формуватися в залежності від умов контракту.

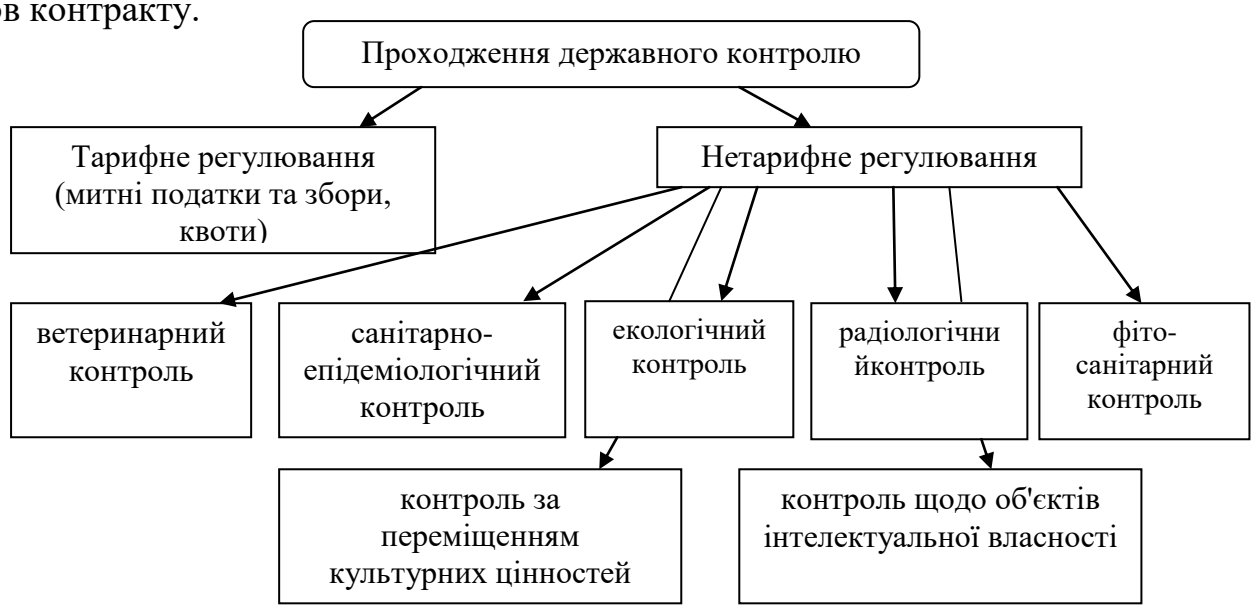

Рис. 2.5. Складові частини проходження державного контролю в режимі експорту продовольчих товарів

* сформовано на основі даних Державної митної служби України.

Розглянемо кожен із окреслених етапів митного контролю руху продовольчих товарів більш детальніше. Першим етапом цього контролю є митне оформлення, іншими словами облік або акредитація на митному кордоні особи, яка хоче здійснити відповідні операції з продовольчими товарами. Особа, що проводить відповідні операції з продовольчими товарами або її законний представник для того, щоб взяти на облік повинен подати відповідну заяву щодо взяття на облік тієї особи, яка безпосередньо здійснює відповідні операції з продовольчими товарами з наступним посиланням до єдиного вікна.

Зауважимо, що процедура акредитації має проводитися одноразово в суб'єкті господарювання та регулюватися діючим законодавством, тобто наказами Міністерства фінансів. Проте також потрібно врахувати, що при можливих змінах в діяльності підприємства обов'язково потрібно надавати повідомлення для того, щоб уникати різних непередбачуваних ситуацій під час митного очищення товарів, а також при понесенні додаткових витрат. Ця процедура не є довготривалою.

Другий етап передбачає проведення підготовка документів для того, щоб пройти митне очищення:

1. Зовнішньоекономічний контракт купівлі-продажу є базовим документом, оскільки в ньому зазначені основні умови за яким можливе завезення або вивезення товарів. Разом з митними органами додатковою установою, що слідкує за додержанням діючого законодавства є український банк. Відділи, що займаються валютним контролем в таких банках перевіряють на додержанням встановлених вимог діючого законодавства. Доцільно типовий договір зовнішньоекономічної діяльності робити двома мовами, зокрема українською та англійською. Митні органи під час оформлення товарів повинні обов'язково звертають увагу на складові частини, що застосовуються для того, щоб сформувати митну вартість. Базою такого контакту є умови Інкотермс 2020, а критеріями ризиковості − додержання порядку розрахунків, а також відповідності умов поставки різними товарно–транспортними документами, наявністю повного пакету додаткових документів, які надаються експортером, зокрема експортні декларації, страхові поліси та сертифікати походження.

2. Інвойс або рахунок-фактура є фінансовим документом, який повинен бути оформленим на кожну окрему партію товару. Вона включає такі пункти як: умови доставки, валюту, номер і дату, посилання на контракт, реквізити покупця і продавця, опис (або код) товару, кількість товару, ціну за одиницю товару, банківські реквізити, умови оплати, країну походження та загальну вартість. Доцільно звернути увагу, що також є рахунок проформа, відмінність якого полягає в тому, що рахунок-проформа оформлюється для товару, який не містить в собі комерційної цінності, тобто клієнт не винен продавцю, натомість рахунок-фактура повинен оформлюватися при комерційних домовленостях, в тому випадку коли клієнт здійснює перерахунок фінансових ресурсів за одержаний товар на рахунок продавця. Зазначимо, що рахунок-проформа може оформлюватися для маркетингового товару, що надсилається у формі зразку продавця для ознайомлення з клієнтом. Саме від виду інвойсу має залежати правильність заповнення митної декларації.

3. Пакувальний лист являє собою документ, який дублює всі реквізити інвойсу, на якому вказується вага нетто, кількість одиниць, вид упаковки та брутто.

4. Договір, який складений на митно-брокерські послуги за встановлених умов діяльності з митним брокером.

5. Транспортні документи, що безпосередньо залежать від виду транспорту, що застосовується для того, щоб доставити товар:

- CMR – для проведення автомобільного перевезення;
- коносамент – для здійснення морських перевезень;
- авіаційна накладна;
- СМГС накладна використовується для проведення залізничних перевезень.

Всі дані документів мають заповнюватися компанією, яка є перевізником. При перевезенні товару в межах митних конвенцій на міжнародному ринку використовують спеціальні документи додатково до транспортної накладної. Для автомобільного транспорту використовують Книжка МДП та Карнет TIR є скорочення, що означає «міжнародні дорожні перевезення».

Наступний етап передбачає окреслення коду УКТ ЗЕД. Декларант має право його оформити самостійно або з використанням допомоги брокера. У тому випадку коли декларант не може прикріпити код для товару або не хоче залучати брокера для них може бути використана процедура затвердження митницею попереднього рішення щодо класифікації товару відповідно до УКТ ЗЕД за «Попереднім рішенням щодо класифікації товару», що може видаватися митним органом. Для того, щоб підтвердити вид товару для митних органів варто також надати наступні підтверджуючі документи, що безпосередньо характеризують вид товару, зокрема каталоги, відповідні лабораторії, опис товару на інтернет ресурсах клієнта, висновки органів, які мають право надавати заключення відносно товару, а також спеціалізовані лабораторії.

На наступному етапі здійснюється як тарифне шляхом встановлення квот та податків та нетарифне регулювання, що в першу чергу залежить від форми

проведення державного контролю, зокрема це може бути екологічний, фітосанітарний, санітарно-епідеміологічний, радіологічний та ветеринарний, контроль, а також здійснення контролю за товарами подвійного або військового призначення, за переміщенням культурних цінностей та об'єкти інтелектуальної власності. У відповідності до ст. 4 Митного кодексу «під заходами нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності слід розуміти не пов'язані із застосуванням мита до товарів, що переміщуються через митний кордон України, встановлені відповідно до закону заборони та/або обмеження, спрямовані на захист внутрішнього ринку, громадського порядку та безпеки, суспільної моралі, на охорону здоров'я та життя людей і тварин, охорону навколишнього природного середовища, захист прав споживачів товарів, що ввозяться в Україну, а також на охорону національної культурної та історичної спадщини» [14].

Однак варто зауважити, що в Митному кодексі України відсутні положення щодо використання або незастосування тих заходів, які відносяться до нетарифного регулювання до тих товарів, які підлягають під митний режим експорту. Оцінюючи діюче законодавство України в напрямку використання заходів нетарифного регулювання можемо зазначити, що товари, які переміщаються в режим експорту підлягати ліцензуванню, при цьому основною підставою для митного оформлення є картка реєстрації-обліку зовнішньоекономічного договору (контракту), а для експорту окремих груп товарів потрібно отримувати ліцензії та квоти.

На наступному етапі потрібно отримати сертифікат про походження. У відповідності до ст. 43 МКУ «сертифікат про походження – це документ, який однозначно свідчить про країну походження товару і виданий компетентним органом даної країни або країни вивезення, якщо у країні вивезення сертифікат видається на підставі сертифіката, виданого компетентним органом у країні походження товару». Декларування країни походження товару здійснюється шляхом зазначення назви країни звідки походить товар та відомостей відносно документів, що підтверджують походження товару в митній декларації.

Цей документ надається Торговою промисловою палатою країни-експортера та підтверджує походження товару. Цей сертифікат необхідний митному органу країни-імпортера для того, щоб провести тарифне та нетарифне регулювання. Більше того сертифікати походження потрібні у випадках, які передбачаються національними правилами країни-імпортера, зовнішньоторговельними контрактами та міжнародними угодами, безпосередніми учасниками яких є сторони імпорту та експорту товару.

Варто врахувати, що перед здійсненням митного оформлення товарів обов'язково потрібно пройти різні види державного контролю, після чого митна декларація має подаватися до митних органів для оформлення. Після подачі митна декларація проходить такі етапи як прийняття цієї митної декларації до здійснення митного оформлення, безпосередня реєстрація митної декларації, проведення контролю із використанням механізму управління ризиками, здійснення перевірки правильності кодування товарів та їх класифікації, здійснення митного огляду товарів, перевірка визначення загальної митної вартості товарів, проведення перевірки правильності нарахування митних платежів та завершення оформлення.

На кінцевому етапі оформлюється вантажна митна декларація. Поданий пакет документів доповнюватися різними додатковими документами, які безпосередньо залежать від обмежень країн експорту та типу вантажу. Надання відомостей та документів потрібних документів для проведення митного контролю, що регулюється відповідно до ст. 335 Митного кодексу України.

Отже, механізм митного регулювання продовольчих товарів є складним процесом, який вимагає розуміння нормативно-правової бази та правильного заповнення документів. Для того, щоб оформити вантаж на митні органи варто надавати достовірна та коректна інформація щодо товару, дотримання правил для подачі декларацій, вчасно сплатити митні збори. Під час правопорушень накладаються штрафні санкції та адміністративні покарання до вилучення товару на митні органи.

2.2. Митні процедури при переміщенні продовольчих товарів через митний кордон України різними видами транспорту

У відповідності до затверджених міжнародних стандартів та діючого законодавства переміщення продовольчих товарів проводиться за наступними напрямками: імпорт, експорт та транзит. Процес переміщення товарів проводиться наступними видами транспорту, а саме: залізничним, автомобільним, повітряним, водним, а також лінії електропередачі та трубопровідний. Під час перетину кордону автомобіль має потрапляти під безпосередній митний контроль. Ця процедура вимагає проведення наступних дій: водій повинен зобов'язаний надавати посадовій особі всі документи, які закріплені в п. 1 ч. 1 ст. 335 Митному кодексі України. Під час здійснення міжнародних перевезень варто до вказаного пакета документів надавати товарно-транспортну накладну за міжнародною формою (CMR). Вона показує відповідальність причетних осіб (відправник, перевізник, одержувач) за якість, маркування, термін придатності, стан товарного вантажу, достовірність показників та пакування, що закріплюється в Конвенції про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів. На рис. 2.6. відобразимо алгоритм проведення митного контролю вантажного авто.

Рис. 2.6. Алгоритм проведення митного контролю вантажного авто продовольчими товарами

* сформовано на основі даних Державної митної служби України.

Перед тим, як опрацювати документи посадова особа має фіксувати прибуття вантажного транспорту до журналу спеціально встановленої форми. На наступному етапі проводиться огляд транспортного засобу, після якого митний орган приймає відповідне рішення щодо надання дозволу на здійснення пропуску авто або товарів у тому випадку коли огляд не завершений або виявлено ознаки правопорушення митного законодавства. Проведення митного контролю вантажного автомобіля та відповідно товарів, які перевозяться та оплата встановлених митних платежів проводиться на завершальному етапі під час митного оформлення. Аналіз результатів використання АСАУР приймається відповідним рішенням щодо здійснення огляду, потім за діючою процедурою оформляється рішення, надається інформування вантажоодержувача та перевізника, здійснюється проведення огляду та формується акт щодо проведення огляду. При відмові митного оформлення пропуску через державний кордон повинна вказуватися причина, а саме порушення умов перевезення, відсутність документів та неправдивість даних. Митний орган видає відповідної форми картку відмови, після чого такий транспортний засіб повертається в країну, яка є відправником товару. На рис. 2.7 відобразимо динаміку переміщення вантажних авто з продовольчими товарами за 2017-2021 роки.

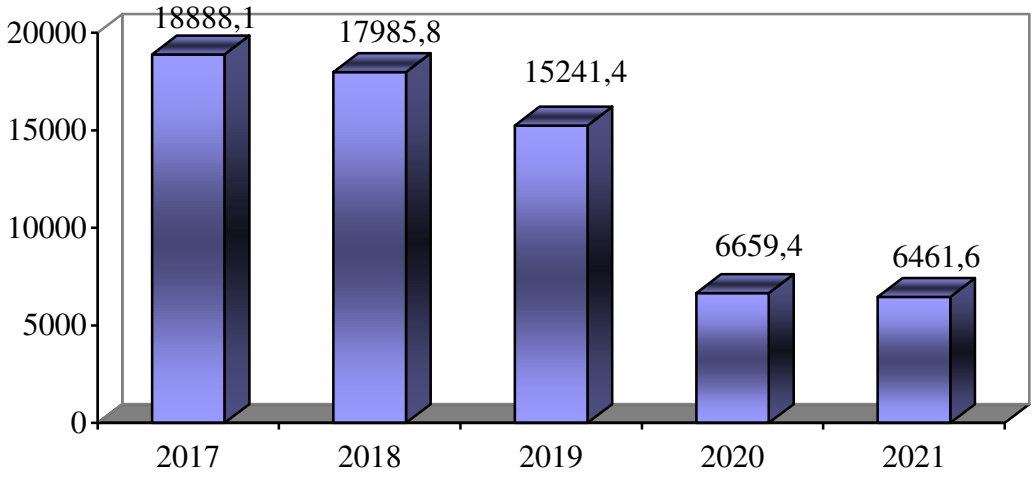

Рис. 2.7. Динаміка переміщення вантажних авто з продовольчими товарами за 2017-2021 роки, тис. од.

* сформовано на основі даних Державної митної служби України.

За 2021 рік відбулося пожвавлення переміщення вантажних авто з продовольчими товарами, проте загальну активність перевезень автомобільним транспортом не було відновлено до рівня, що був до пандемії. З початком війни змінилися транспортні потоки, ціни, асортимент та обсяги продовольчих товарів, які експортуються і імпортуються за територію країни.

На наступному рисунку розглянемо динаміку переміщення продовольчих товарів залізничним транспортом за 2017-2021 роки.

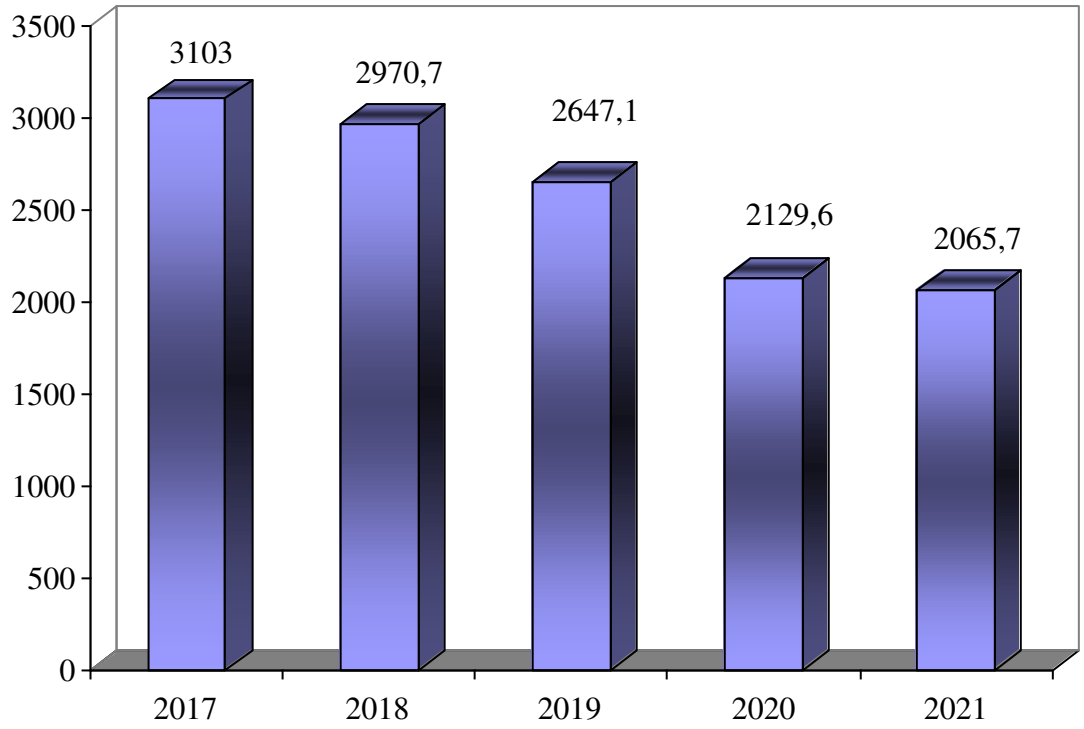

Рис. 2.8. Динаміка переміщення продовольчих товарів залізничним транспортом за 2017-2021 роки, вагони

* сформовано на основі даних Державної митної служби України.

Як бачимо, обсяг перевезень продовольчих товарів залізничним транспортом скоротився з 3103 вагонів у 2017 році до 2065,7 вагонів у 2021 році. Послідовність та механізм процесу проведення митного контролю експерта митної служби регламентується «Типовою технологічною схемою здійснення митного контролю залізничних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними, у пунктах пропуску через державний кордон». Від напрямку переміщення митні процедури в залізничному транспорті значно

відрізняються та використовуються не всі форми митного контролю, які передбачені Митним кодексом України.

Митні процедури, які використовуються під час переміщенні товарів водним транспортом мають специфічні риси, які передбачені митним законодавством. Послідовність цих процедур за Типовою технологічною схемою відобразимо на рис. 2.9.

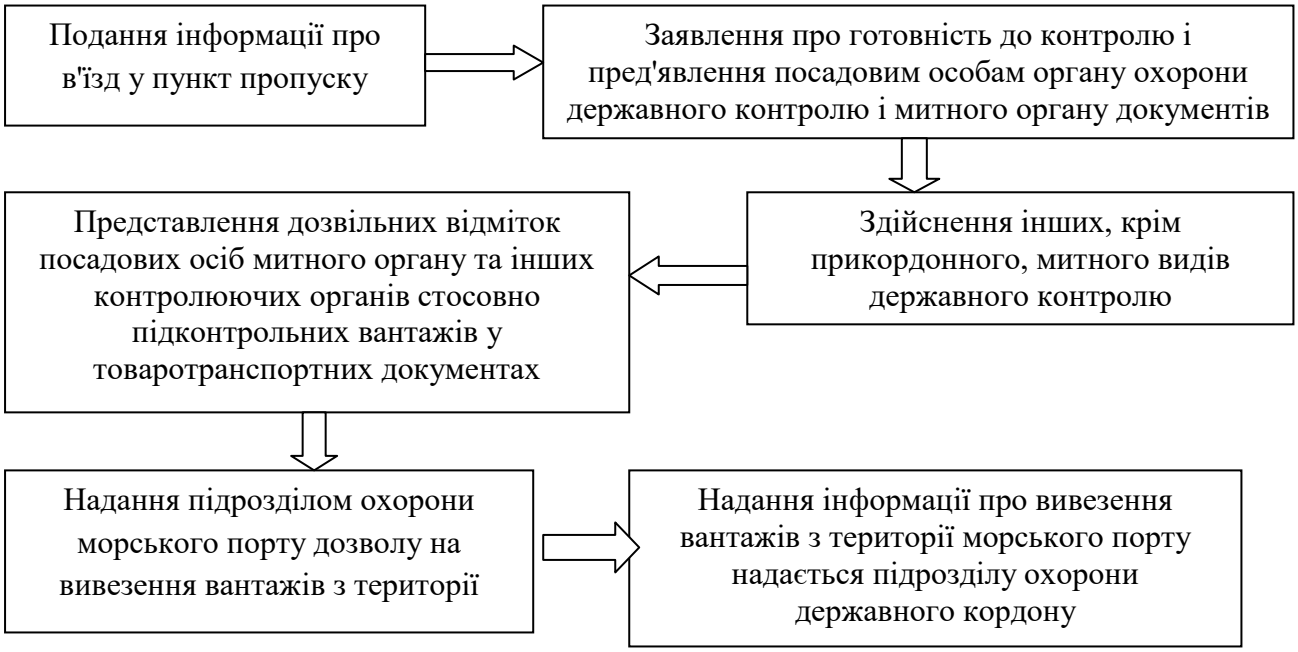

Рис. 2.9. Процедура проведення митного контролю продовольчими товарами водним транспортом

* сформовано на основі даних Державної митної служби України.

Варто зауважити, що діюче митне законодавство передбачає певне розмежування затверджених процедур здійснення митного контролю суден, які проводять закордонне плавання, що прибувають на територію України або можуть вибувати за її межі та процедур проведення митного контролю різних транспортних засобів та товарів, які переміщуються на різних суднах, що здійснюють закордонне плавання це зумовлюється низкою розбіжностей.

На рис. 2.10 наведемо порівняння загальних обсягів перевезень повітряними та морськими видами транспорту. Зауважимо, що морський вид транспорту до війни був значно популярним ніж повітряний. За 2017-2019 роки спостерігалась тенденція до збільшення загальної ролі перевезень продовольчих товарів повітряним транспортом. У 2020 році відбулося падіння кількості перевезень

товарів повітряним транспортом, однак у 2021 році налагодилося. З початком війни всі транспортні перевезення продовольчих товарів повітряним шляхом зупинилися, як і морським.

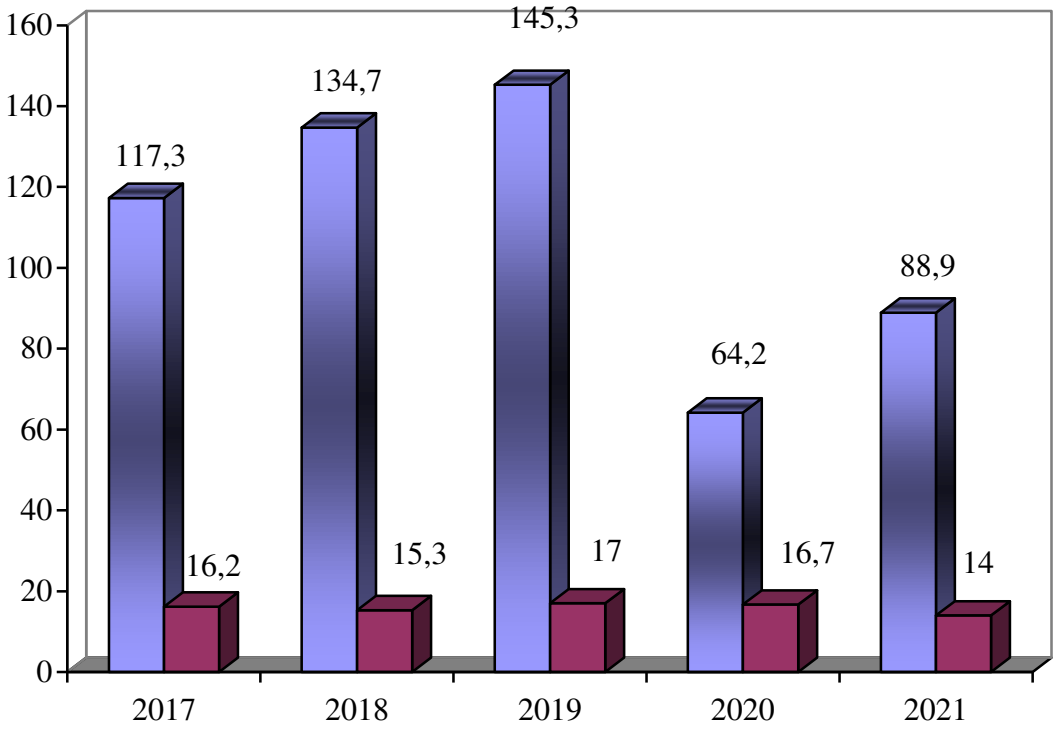

Рис. 2.10. Динаміка переміщення продовольчих товарів повітряним та морським шляхом за 2017-2021 роки, тис. од.

*сформовано на основі даних Державної митної служби України.

Організація митного контролю авіатранспорту проводиться в окреслених зонах митного контролю, які безпосередньо знаходяться в міжнародних аеропортах. Здійснення всіх митних формальностей в системі повітряного транспорту регламентується діючим законодавством. Основні види проведення митного контролю в авіаційному транспорті в першу чергу залежать від конкретного об'єкта контролю, які відобразимо на рис. 2.11. За основними результатами використання системи ризик-менеджменту, включаючи застосування попередньої інформації, інформаційних технологій та посадові особи мають затвердити рішення відносно потреби проведення митного огляду різних повітряних суден. Посадова особа митного органу повинна надати

повідомлення відносно цього рішення до представника перевізника або міжнародного аеропорту.

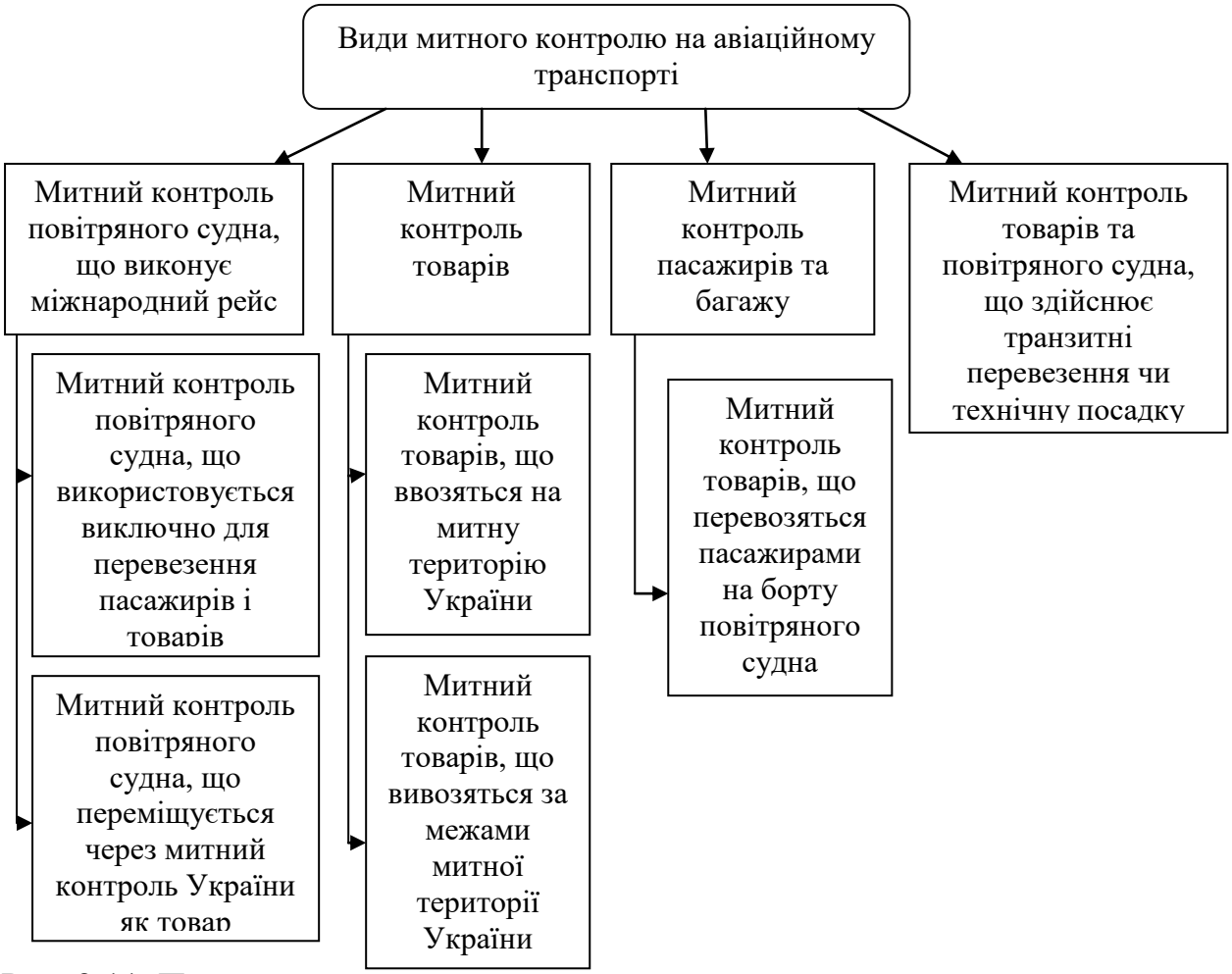

Рис. 2.11. Процедура проведення митного контролю продовольчими товарами авіаційним транспортом

* сформовано на основі даних Державної митної служби України.

В таблиці 2.3 розглянемо динаміку вантажообігу, в тому числі продовольчих товарів за видами транспорту в 2017-2021 році. Як бачимо, тенденція до 2021 року була достатньо позитивна, що обумовлювалося високим рівнем розвитком транспортної інфраструктури, неналежного стану пропускних пунктів. Позитивний вплив мала ефективна робота органів митних органів. Проте з початком війни спостерігається негативна тенденція, що обумовлена відсутністю гарантій на збереження вантажів, недостатньою швидкості доставки товарів, порушенням логістичних напрямків, високими цінами та тарифами на послуги, затримки вантажів різними контролюючими органами, що призводить до скорочення вантажопотоків через територію України.

Таблиця 2.3

Вантажообіг за видами транспорту в 2017-2021 роках, млн. тис. км.

Роки	Залізничний	Морський	Річковий	Автомобільний	Авіаційний
2017	187557,5	2538,7	1465,0	58029,8	226,4
2018	191914,1	2848,6	1422,9	62296,8	275,3
2019	186344,1	1822,8	1540,2	72068,3	339,7
2020	181844,7	1773,9	1613,8	64952,9	295,6
2021	175587,1	1504,4	1372,9	65176,9	316,2

* сформовано на основі даних Державної митної служби України.

Як бачимо, найбільше вантажообігу здійснюється залізничним транспортом, зокрема у 2021 році він становив 175587,1 млн. тис. км, натомість автомобільним транспортом − 65176,9 млн. тис. км., морським − 1504,4 млн. тис. км., річковим − 1372,9 млн. тис. км., авіаційним − 316,2 млн. тис. км.

В табл. 2.4 наведено звітні дані митної служби відносно обсягів переміщень через митний кордон транспортних засобів та товарів за конкретними ділянками кордону.

Таблиця 2.4

Товарообіг через митний кордон України в тому числі продовольчих товарів за різними ділянками кордону в 2020-2021 роках, млн. од.

Ділянка митного кордону України	2020 рік	2021 рік
Пропущено транспортних засобів		
Польща	1,88	2,44
Словаччина	0,38	0,47
Угорщина	0,65	0,65
Румунія	0,40	0,52
Всього кордон з країнами ЄС	**3,31**	**4,03**
Республіка Молдова	0,65	0,66
Всього кордон з країнами СНД	**2,56**	**2,52**
Через морські пункти пропуску	**0,06**	**0,08**
Через авіаційні пункти пропуску	**0,04**	**0,07**
Пропущено товарів		
Польща	12,46	15,95
Словаччина	7,64	10,37
Угорщина	3,42	3,26
Румунія	2,69	3,17
Всього кордон з країнами ЄС	**26,21**	**32,75**
Республіка Молдова	3,94	4,12
Всього кордон з країнами СНД	**41,41**	**47,51**
Через морські пункти пропуску	150,68	121,96
Через авіаційні пункти пропуску	0,03	0,04

* сформовано на основі даних Державної митної служби України.

За даними, що оприлюднюється Державною митною службою України митні формальності та процедури зазнали подальшого прискорення та спрощення. Так, проводиться робота в напрямку скорочення загальної кількості митних оглядів товарів, які оформлюються із використання митної декларації на відповідному бланку адміністративного документа, запроваджується електронне декларування, а також реалізовується функціонування інформаційної системи «єдиного вікна», що дає можливість перевозити товар з економією як ресурсів, так і часу.

Основним чинником для прискорення та спрощення митних процедур, а також необхідною умовою для запровадження світових стандартів є електронне декларування. Позитивні сторони електронного декларування відобразимо на рис. 2.12.

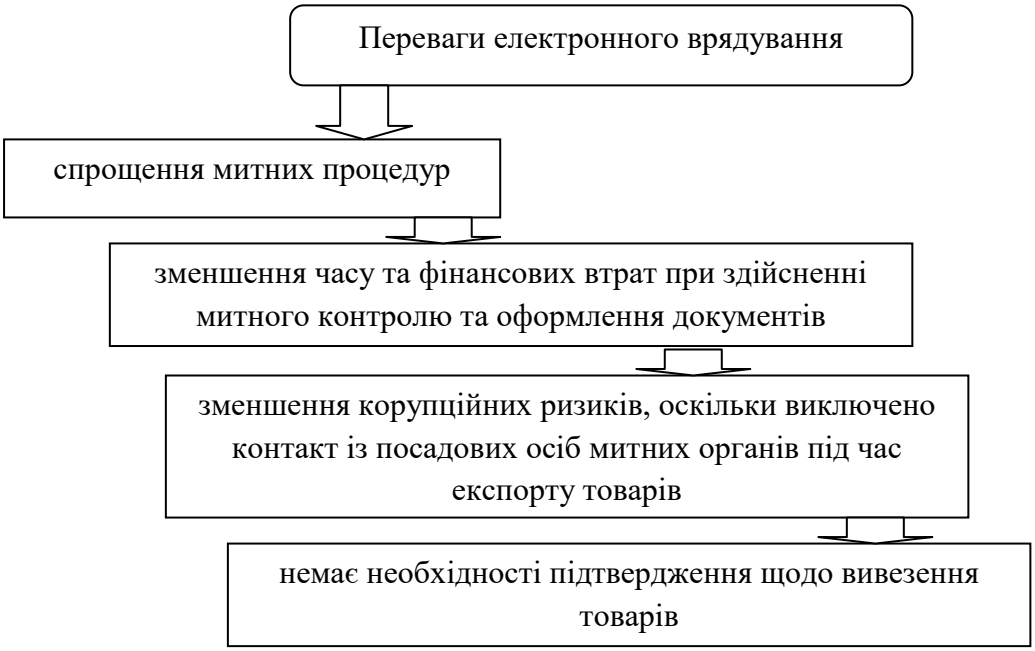

Рис. 2.12. Основні переваги впровадження системи електронного врядування в системі митного регулювання продовольчих товарів

* сформовано на основі даних Державної митної служби України.

З введенням наведеної системи в Україні почалося збільшення загальної кількості наданих декларацій в електронному вигляді. Зауважимо, що близько 97% всіх митних декларацій надається саме в електронній формі. Тому варто в табл. 2.5 відобразити загальну кількість оформлених митних декларацій в 2020-2021 роках.

Таблиця 2.5

Аналіз оформлення митних декларацій в Україні у 2020-2021 роках

Показник	2020 рік	2021 рік
Оформлено митних декларацій форми МД-2, тис. шт.	**3614,9**	**4206,6**
на ввезення (надходження)	2453,8	2892,8
на вивезення (пересилання)	814,4	905,1
на внутрішній транзит (каботаж)	71,0	87,1
на прохідний транзит	275,7	321,5
Оформлено митних декларацій форми МД-2 за процедурою електронного декларування, тис. шт.	**3492,0**	**4079,8**
на ввезення (надходження)	2431,6	2874,2
на вивезення (пересилання)	810,3	901,4
на внутрішній транзит (каботаж)	70,7	86,9
на прохідний транзит	179,3	217,3
Оформлено інші митні документи, тис. шт.	**685,9**	**804,0**
квитанція МД-1	356,0	399,1
оглядові розписи М-15	205,1	242,7
митні декларації М-16	124,7	162,2
Кількість осіб, які здійснюють операції з товарами та перебувають на централізованому обліку, тис. осіб	**145,2**	**158,4**
взятих на облік з початку року	13,0	11,7
здійснювали митні формальності з товарами	44,6	49,6

* сформовано на основі даних Державної митної служби України.

На основі наведеної інформації узагальнимо, що всі показники митних декларацій збільшилися. Так, за формою МД-2 в 2020 році було оформлено 3614,9 тис. шт., а в 2021 році − 4206,6 тис. шт., натомість за процедурою електронного декларування відповідно було оформлено 3492,0 тис. шт. та 4079,8 тис. шт.

Отже, можемо зробити висновок, що тенденція вантажопотоків продовольчих товарів через державний кордон до 2021 року була достатньо позитивна, що обумовлювалося високим рівнем розвитком транспортної інфраструктури, неналежного стану пропускних пунктів. Позитивний вплив мала ефективна робота органів митних органів. Проте з початком війни спостерігається негативна тенденція, що обумовлена відсутністю гарантій на збереження вантажів, недостатньою швидкості доставки товарів, порушенням логістичних напрямків, високими цінами та тарифами на послуги, затримки вантажів різними контролюючими органами, що призводить до скорочення вантажопотоків через територію України. На наступному етапі варто розглянути основні шляхи вдосконалення митно-адміністративних засад митного регулювання продовольчих товарів.

РОЗДІЛ 3
НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ МИТНО-АДМІНІСТРАТИВНИХ ЗАСАД МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ

3.1. Зарубіжний досвід провідних країн світу у проведенні митного регулювання продовольчих товарів

В існуючих сучасних умовах, зокрема під час поширення пандемії, а потім веденням військових дій на території України посилилося значення ведення ефективного митного регулювання продовольчих товарів. Це пояснюється тим, що саме правильно сформована ефективна митна політика та організована робота митних інститутів дають можливість використовувати всі переваги, які надає глобалізації, зокрема збільшення конкурентоспроможності національної продукції, що експортується, покращення структури товарообігу та стимулювання росту торговельного обороту. Поряд із цим ефективна робота митних органів дає можливість мінімізувати негативні наслідки такі як збільшення та поширення шахрайства як на фінансових ринках, так і на світових продовольчих. В сфері митного регулювання продовольчих товарів на міжнародному ринку ефективним засобом управління цим процесом є митні союзи. Звичайно, найефективнішим союзом є Митний союз Європейського Союзу, який функціонує з 1968 року. Проте не дивлячись на довгу історію його розвитку в деяких країнах, які входять до Європейського Союзу зберігаються відмінності в проведенні митних процедур та правилах, які спричиняють часові втрати, а внаслідок цього простій вантажного транспорту досить дорого обходився для перевізників [37].

Відповідно до оцінок експертів з метою усунення адміністративних бар'єрів між усіма країнами необхідно як мінімум років 20, а зважаючи на те, що в Україні продовжується війна можливо й більше років. Формування єдиного внутрішнього ринку значно спростило ввезення та вивезення продовольчих товарів в Європейському Союзі в основному за рахунок перенесення проведення контролю митними органами на зовнішні кордони Європейського Союзу.

При цьому товарообіг перестав бути саме зовнішньою торгівлею, однак всі правила та процедури залишались різними відносно третіх країн, з яких відбувалося імпортування продовольчих товарів до країн Європейського Союзу. Формування митного союзу та поступовий перехід всіх компетенції, які стосуються регулювання митно-тарифного напрямку з національних митних органів тих країн, які входять до ЄС на конкретні митні інститути ЄС дозволило зберегти всі митні функції країн та збільшило відповідальність. Так, кожен митний орган, який розташований на зовнішніх кордонах ЄС після проходження митного контролю продовольчих товарів, виконання всіх формальних вимог та проведення відповідних платежів дозволяє пропустити такі продовольчі товари у вільний обіг не тільки на ринок конкретної країни, а й на всю митну територію ЄС.

Наведемо основні митні платежі, які функціонують в ЄС та відносяться до продовольчих товарів:

- митний збір на продовольчі товари;
- ПДВ;
- акциз на ті групи продовольчих товарів, які імпортуються.

Всі митні платежі та податки адмініструються відповідно до тих бюджетів країн, в які надходить товар, а потім частину з них перераховується до єдиного бюджету ЄС. Потрібно зауважити, що процес митного регулювання продовольчих товарів в ЄС є жорсткими, оскільки всі товари повинні відповідати встановленим нормам та мати сертифікати. Для прикладу, під час імпорту продовольчих і товарів постачальники мають представити відповідним митним органам встановленої форми сертифікати, в яких зазначається країна походження товару, факт проведення ветеринарного, фітосанітарного та санітарного контролю. В деяких випадках товар затримується на митниці у тому випадку якщо є підозра, що товар може бути небезпечним або відсутня супровідна документація чи інструкції щодо поводження з ним [28].

Перейдемо до розгляду митного регулювання продовольчих товарів конкретних країн. Зазначимо, що базою функціонування вітчизняної митної

служби є потреби кожної країни, які відрізняються між різними країнами. Так, цікавим прикладом є структура митної служби Фінляндії та Німеччини, зокрема Фінляндія була приєднана до ЄС у 1995 році. Після приєднання в країні спостерігалося поступове збільшення обсягів товаропотоку, обсягів надходжень платежів від митних органів як до державного бюджету, так і до єдиного бюджету ЄС, а також спрощення ведення операцій на зовнішньому ринку. Всі митні інституції Фінляндії застосовують інноваційні технології в митній сфері в сфері проведення митного огляду, документування та подальшого контролю. За оцінкою фахівців в цій сфері саме у Фінляндії митні інституції вважаються висококваліфікованими в Європі. Процес управління органами в митній сфері здійснюється Міністерством фінансів, в штаті якого є Генеральний директор митної служби, завданням якого є процес формування економічної політики Уряду та проведення контролю за її здійсненням. Міністерство проводить розробку річних проєктів, які стосуються застосування фінансових ресурсів, а також узагальнює бюджет та проводить управління фінансами.

Щодо структури митниці Фінляндії варто зазначити, що вона формується з Центрального адміністративного об'єднання митних служб, митної лабораторії, регіонального митного управління. Митна територія цієї країни розділена на 7 митних регіонів, при цьому митного органу кожного регіону різною та в першу чергу залежить від товарообігу. Митні органи мають широкі повноваження відносно проведення митного контролю за продовольчими товарами, для того, щоб забезпечити дотримання діючого митного законодавства. Відповідно до ст. 13 Митного кодексу ЄС всі митні органи можуть здійснювати контроль в тих аспектах, в яких вони вважають за потрібне. Працівники митних органів Фінляндії наділяються відповідними повноваженнями та правами поліції, які є важливими при роботі, яка стосується оформлення транспортних засобів.

Відносно управління митними органами Німеччини можна зазначити, що вона відбувається на таких рівнях:

1. загальне управління проводить федеральне Міністерство фінансів, в склад якого включається Митно-криміналістичне відомство, що займається

проведенням розслідуваннями по конкретних фактах правопорушень в ЄС та Управління федеральною монополією на продукти винокуріння;

2. митна служба разом з Управлінням федеральною монополією на продукти винокуріння проводить спостереження за процесом виробництвом товарів, з яких стягується акциз;

3. митні комісаріати, які спільно з загонами, що входять до прикордонної служби та органами поліції проводять контроль за пасажиропотоком та рухом транспорту на митному кордоні.

Зауважимо, що в Німеччині функції митних органів виконують такі органи як прикордонні війська, автомобільна інспекція та податкова поліція. Загальна структура центрального органу включає в себе наступні підрозділи: організації, які займаються формуванням митної політики, інституції з питань управління митними органами, а також організації, які контролюють надходження податків на споживання та процес монополії. Кожен з наведених підрозділів виконують відповідні функції та завдання (табл. 3.1.).

Таблиця 3.1

Функції митних органів Німеччини [28]

№	Державні органи	Функції
1.	Підрозділ організації управління митницями	Основне завдання цього органу є відповідальність за процес управління та організацією різних митних органів, за процесом атестації та навчання персоналу, за можливістю постачанням товарів та наявним автотранспортом, за веденням бухгалтерського обліку та касових операцій, за організацію та діяльністю служби митних розслідувань та прикордонної митної служби.
2.	Підрозділ митної політики	Проводить свою роботу в аспектах формування митного тарифу, регулює питання митного законодавства, обчислення митної вартості, формування торгово-митної політики організацій на міжнародному рівні, режиму транзиту та переробки товарів.
3.	Підрозділ податків на споживання і монополії	Займається регулюванням монополії на виробництво сірників та алкогольної продукції, митного управління споживання тютюну та інших підакцизних товарів.
4.	Головні фінансові дирекції	Проводять розподіл митних зборів та податків, включаючи ПДВ, акцизний податок, земельний податок, податки за користування автобаном до єдиного бюджету ЄС та федерального бюджету, а також проводить збір аналітичних даних щодо зовнішньоторговельного обігу.

Митний контроль та оформлення за переміщенням продовольчих товарів проводиться комісаріатами, оперативно-розшуковими митницями та митними постами. Загальна структура та процес організації митних інституцій залежить в першу чергу від інтенсивності товаропотоку та потреб в процесі регулювання. В розвинених країнах митний аудит є важливим інструментів контролю, що приносить % усіх митних платежів. У відповідності до діючого законодавства та європейського досвіду митний постаудит спрямовується на:

1. контроль за процесом імпортом товарів після випуску у вільний обіг;
2. контроль за використанням під час перетину митного контролю пільгових режимів, зокрема тимчасового ввезення товарів, транзиту, переробки на митній території держави, зберігання вантажу на митному складі;
3. перевірка інформації, яка безпосередньо стосується експортних та імпортних товарів;
4. проведення аудиту відносно надання права користування режимами та процедурами за пільговими умовами [17, с. 194-195].

Зауважимо, що в умовах лібералізації внутрішнього ринку Німеччини та його розширення, спрямований в першу чергу на забезпечення надійного захисту збереження освоєння нових ринків за межами ЄС, товаровиробників та експортерів, формування сприятливих умов роботи на ринку господарюючих суб'єктів з країн-партнерів по ЄС. Значну роль у внутрішнього ринку показує створений ЄС митний союз, який характеризується наявністю митної території, уніфікованих правил митного оформлення, єдиного митного тарифу та підходу до проведення регулювання митних питань. Єдиний митний тариф є важливою складовою митного союзу ЄС, доходи від митного тарифу надходять не членам, а спільноті, що є важливим джерелом бюджету ЄС. Німеччина відноситься до групи країн, що використовують в основному адвалерні мита, які проводять нараховування у відсотках до митної вартості всіх оподатковуваних товарів. Лише в окремих випадках використовують специфічні види ставок мита, що нараховуються у чітко визначеному розмірі на одиницю оподатковуваних товарів.

Для прикладу, у Франції інституції проводять митне регулювання лише 5% імпорту, а інші 95% контролюється після відповідного оформлення з митних документів. Вагомий вплив на процедуру митного контролю продовольчих товарів у Франції мають заходи, які стосуються уніфікації різних митних формальностей. Загальний режим поширюється на ввезені продовольчі товари та ліцензований імпорт. Так, в першому випадку загальна процедура імпорту продовольчих товарів не обтяжена різними митними формальностями та обмежується заповненням декларації. Варто відзначити, що ліцензований імпорт вимагає отримання спеціальної імпортної ліцензії, яка надається Службою фінансових і торговельних дозволів Генеральної дирекції митниць і непрямих податків. Загальний перелік товарів, для ввезення яких потрібно отримувати ліцензію включається в повідомленнях імпортерів, що публікуються в "Офіційній газеті". Режим імпорту використовується до деяких продовольчих товарів. Їх ввезення на територію Франції здійснюється регулюванням спеціальними угодами, які підписуються в межах ГАТТ. При імпорту цих товарів з країн, які не включені в ГАТТ, при сприянні Служби товарів народного споживання Міністерства промисловості закріплюються спеціальні ввізні квоти.

Ще один цікавим прикладом є досвід митного регулювання США, які мають набагато менше працівників митних органів, однак обслуговують більше учасників зовнішньоекономічної діяльності шляхом використання пост-аудиту. В Румунії в системі митного регулювання продовольчих товарів впроваджують нові реформи, які стосуються процесу удосконалення митного контролю, використання потенціалу та ефективних інструментів митного контролю, що дозволяють забезпечитися такими інструментами: митного пост-аудиту та аналіз ризиків, що сприяє збільшення митних надходжень.

Створення Митного Союзу дозволило спростити загальну процедуру декларування товарів між країнами, які входять до складу ЄС та третіми країнами. В деяких випадках митні інституції країн ЄС дають можливість використовувати «попередню коротку декларацію», іншими словами спрощений порядок декларування продовольчих товарів без додаткових документів. Проте,

обов’язковою умовою для використання такої процедури є внесення всієї інформації, яка необхідна для ідентифікації товару. Запровадження інноваційних інформаційних технологій є достатньо витратним завданням, однак застосування нового програмного забезпечення є важливим фактором для спрощення процедури документообігу. Європейський Союз та країни, які входять до його складу у 2022 році виділили понад 230 млн. євро на переведення документообігу в електронну форму та модернізацію інформаційних технологій. В цьому напрямку цікавим досвідом є досвід функціонування митних органів Фінляндії, які є найбільш кваліфікованими в Європі, оскільки вони застосовують прискорення метод декларування товарів із застосуванням електронних каналів зв’язку. Суб'єкти господарювання, які є добросовісними платниками, можуть надіслати всю потрібну інформацію, при цьому вказавши час та дату коли вантаж доставляється в пункт проведення митного контролю, а до безпосереднього прибуття вантажу всі потрібні документи будуть готові. Крім цього зараз тестується транзитна система ЄС, яка розробляється спільно з ВМО, використання якої сприятиме поступовому розширенню взаємної співпраці між митними інституціями різних країн ЄС, які стосуються проведенням інших незаконних операцій та боротьби з контрабандою [53].

Отже, узагальнивши зарубіжний досвід в питаннях митного регулювання продовольчих товарів можемо зазначити, що найбільш узгодженим механізмом є організація митної служби Митного Союзу та країн-членів ЄС. Цей механізм базується на спільних для всіх країн правилах, процедурах, документах, інформаційних технологіях, взаємній довірі між суб’єктами управління митною справою та відповідальністю всіх сторін за додержання митних правил. Процес інтеграції економіки ЄС став основною передумовою для створення ефективної митної системи, що постійно розвивається та реформується відповідно до умов, які змінюються внаслідок глобалізації світового ринку.

3.2. Напрямки удосконалення митних процедур при переміщенні продовольчих товарів за зовнішньоекономічними операціями

Для того, щоб удосконалити митні процедури під час переміщення продовольчих товарів за зовнішньоекономічними операціями в першу чергу потрібно підвищити ефективність роботи митних органів, це можна здійснити шляхом виконання таких заходів (рис. 3.1).

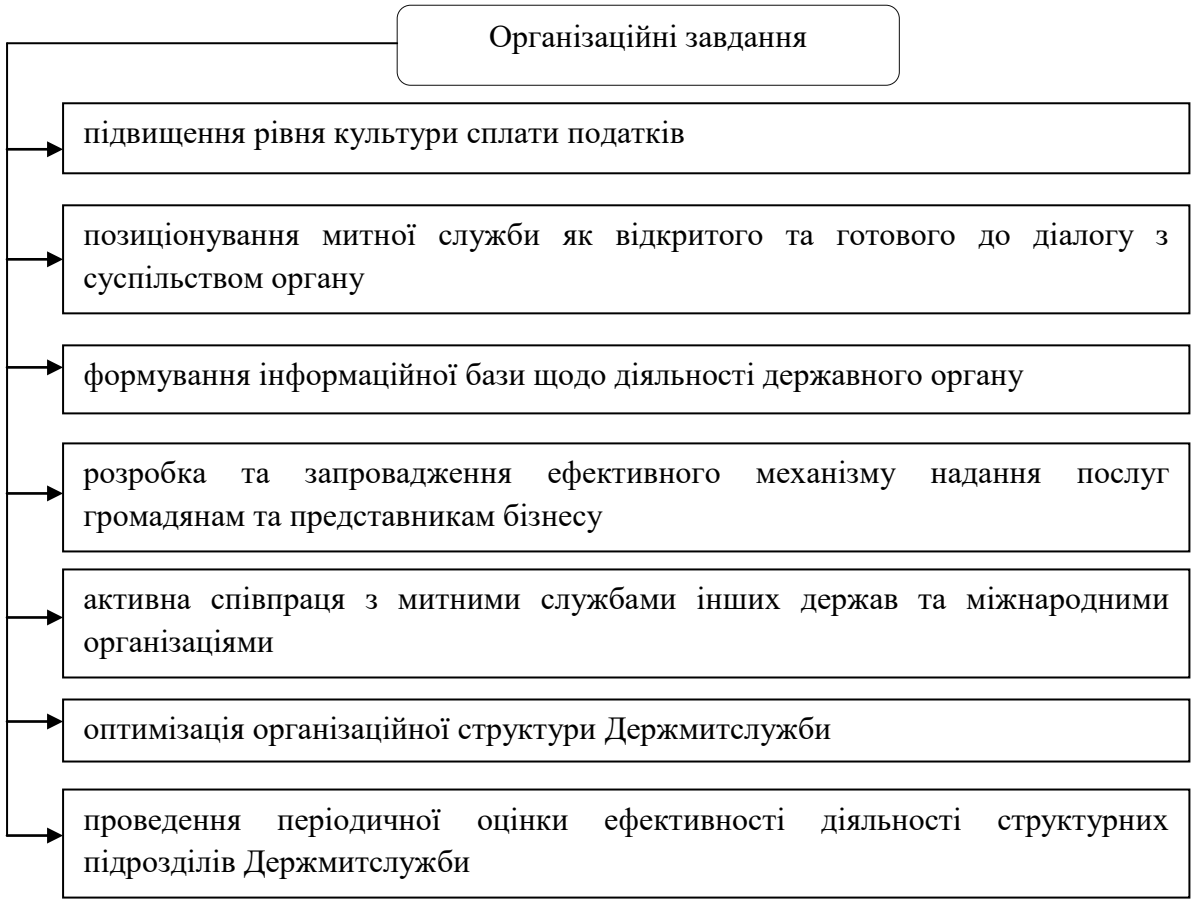

Рис. 3.1. Організаційні завдання підвищення ефективності діяльності митних органів

* сформовано на основі даних [50].

Під час реформування механізму державного управління для того, щоб інтегрувати України до світової економіки та Європейського співтовариства важливим завданням є подолання корупційним проявам. Тому для цього потрібно реформувати всю систему, у тому числі й митне регулювання продовольчих товарів. Для того, щоб реалізувати всі поставлені стратегічні завдання та цілі в процесі подолання службових зловживань та корупційних схем митних органів

спочатку варто в державних органах підвищити ефективність діяльності посадових осіб, їх професійний рівень, скоротити ймовірність виникнення можливих ризиків, з якими постійно стикаються митні органи та взяти відповідальність за укладання міжнародних угод. Працівники митних органів повинні нести персональну відповідальність за можливі корупційні ризики та своєчасно повідомляти про них працівників. Для цього варто сформувати окремий підрозділ, функціями якого є протидії корупції. При цьому головним завданням цього підрозділу є додержання антикорупційних стандартів, які затверджені на міжнародному рівні, тобто аналіз ризиків, збір даних, проведення тренінгів, обмін досвідом, антикорупційне навчання персоналу.

Головним чинником для того, щоб підвищити ефективність митного регулювання продовольчих товарів є впровадження в роботу інноваційного програмного забезпечення, що дозволить спростити процедуру проходження митного контролю, скоротити витрати часу для здійснення митного оформлення товарів та скоротити вплив корупційних ризиків. Варто зауважити, що саме класичні методи перевірки вантажу, який прибуває на кордон стає основним бар'єром для організації торгівлі. Механізм управління ризиками може вирішити цю проблему, оскільки дає можливість митним органам знайти певний баланс між функцією сприяння торгівлі та контролюючими функціями через здійснення вибіркової перевірки вантажів на науковій базі, оскільки звичайний контроль доповнюється пост-митним контролем. Тому в цьому питанні доцільним є перспектива для реалізації ідеї щодо вдосконалення системи управління ризиками на основі ефективного освоєння програми «електронна митниця», яка дозволить прийняти документи в електронному вигляді і до прибуття продовольчих товарів митні органи будуть мати дані не лише про вантаж, а й мати швидший порядок проходження контролю та оформлення вантажу. Запровадження ефективної системи управління ризиками може включати в себе такі організаційні зміни: формування підрозділів, які займаються питаннями збору інформації, дотримання законодавства та управління ризиками. Як наслідок

відбуваються зміни в процесі залучення ресурсів та сприйняття роботи персоналу [39].

Основними напрямками в сфері підвищення ефективності здійснення експортно-імпортних операцій є наступні (рис. 3.2.)

Рис. 3.2. Основні напрямки в сфері підвищення ефективності здійснення експортно-імпортних операцій

* сформовано на основі даних [50].

Під час війни вітчизняне митне законодавство набуло нової ролі в держави, основні функції якого поступово змістилися від митних і контрольних до правозахисних та регулятивних. При цьому важливою проблемою в системі адаптації законодавства в питаннях митного регулювання продовольчих товарів до Європейського законодавства є те, що митна сфера є сукупністю правил, стандартів та норм, які проводять регулювання діяльність та організаційної структури митних інституцій, при чому основним завданням є захист

економічних інтересів держави. Поряд із цим варто зауважити, що в країнах Європейського Союзу важливе місце посідають функції, які стосуються забезпечення прав людини, а роль державних органів у втіленні цих прав на належному рівні. Процес зміни застарілих стереотипів є важливим процесом, це зумовлюється тим, що в його основі лежить потреба в подоланні проблем, які існують в митній системі, при якій інтереси держави повинні панувати над інтересами людей, тобто змінюється ідеологія у відносинах між суспільством та державою. Реалізація цього процесу є основною передумовою для впровадження інноваційних технологій та досягнень в митній системі, в питаннях руху країни в Європейському Союзі. Адаптація митного законодавства до існуючої законодавчої бази ЄС має забезпечити основу для участі України в Митному союзі ЄС. Зазначимо, що обов'язковою умовою для входження країни до ЄС є відповідність національного законодавства країни в митній системі [1, с. 214-219].

Для вітчизняного митного законодавства основним завданням в системі його реформування є тісна взаємна співпраця законодавчих та виконавчих державних органів. Митне законодавство України на даному моменті проходить становлення та удосконалення, однак в цьому аспекті виникає багато перешкод, які обумовлюються об'єктивними та суб'єктивними факторами. Для цього варто проводити наукові пошуки та запроваджувати нові організаційні форми, що дозволять вивчити та проаналізувати інтеграційні процеси у світі та дослідити тенденції розвитку законодавства в митній сфері. Процес адаптації законодавства має бути чітко спланованим та проводитися поетапно, при цьому на кожному етапі має бути досягнутим конкретний ступінь приналежності вітчизняного митного законодавства до законодавства ЄС.

Враховуючи сучасні тенденції в процесі розвитку економіки та основні умови регулювання митної системи основними стратегічними пріоритетами в митному регулюванні продовольчих товарів є:

1. Модернізація методів та засобів проведення митного контролю, наближення стандартів вітчизняної митної системи до європейських.

2. Проведення навчальних програм для ознайомлення суб’єктів господарювання, які займаються зовнішньоекономічною діяльністю з митним законодавством, основними принципами роботи митних органів.

3. Реалізація механізм надання консультаційних послуг з консультантами та аудиторами на безкоштовній основі з питань, які стосуються митної справи відповідно до європейських стандартів.

4. Удосконалення та освоєння інформаційних технологій, що сприяють оперативній взаємодії між правоохоронними та контролюючими органами всередині держави та співпраці між митними органами України.

5. Створення сприятливого середовища з можливістю одержання якісних консультацій для всіх учасників зовнішньоекономічної роботи для того, щоб активізувати здійснення експортно-імпортних операцій та реалізувати транзитний потенціал.

6. Розвиток індивідуального підходу до процесу консультування фізичних та юридичних осіб одночасно з діючими органами митної служби, перенесення повноважень від аудиторів для виконання затверджених функцій та обов’язків.

7. Створення доступного електронного блогу на всіх сайтах митних органів для того, щоб надати допомогу громадянам та суб’єктам оподаткування в процесі одержання правильної інформації з питань митного оподаткування та податків.

8. Зобов’язати осіб, які надають митні та податкові консультації нести відповідальність за роз’яснення митного законодавства разом з суб’єктом господарювання та платником податку.

Отже, гармонізувавши чинне вітчизняне законодавство, подолавши всі перешкоди в процесі митного регулювання продовольчих товарів, а також посиливши заходи, які спрямовані на підвищення ефективності роботи служби, митні установи перетворюються з контролюючого органу на орган у сфері надання адміністративних послуг, які безпосередньо пов’язані із процесом забезпеченням додержання свобод і прав громадян, а також їх захистом.

Це дозволить підвищити експортно-імпортний потенціал держави та стимулювати реалізовувати продовольчу продукцію за кордон.

ВИСНОВКИ

В роботі досліджені теоретико-наукові засади митного регулювання, проаналізоване митне регулювання продовольчих товарів та виокремлено напрямки удосконалення цього регулювання з врахуванням зарубіжного досвіду. На основі цього варто узагальнити наступні висновки:

1. Основними завданнями митно-тарифної політики являється: формування оптимальних умов для того, щоб відбувалася конкуренція між іноземними та національними виробниками; забезпечення більш ефективного застосування інструментів для проведення митного контролю та здійснення регулювання товарообміну на тій території, яка підпадає під митну; прийняття безпосередньої участі в процесі реалізації торговельно-політичних завдань, які стосуються захисту вітчизняного ринку; стимулювання подальшого розвитку економіки; сприяння структурної перебудови та реалізації завдань економічної політики та забезпечення відповідного рівня надходжень до бюджету країни. При цьому важливими напрямками безпосередньої організації митного контролю являється: проведення належної підготовки проєктів нормативно-правових актів, які стосуються питань розвитку та організації митної інфраструктури; здійснення аналізу чинних та запровадження передових методів та форм здійснення митного контролю, а також заходів для підвищення їх загальної ефективності; впровадження нових технологій для організації митного оформлення та контролю; проведення організації ефективної взаємодії митних органів з відповідними службами ветеринарного, радіологічного, фітосанітарного, прикордонного та екологічного контролю, а також інших контрольних службами при здійсненні належного митного контролю та покращення видів особистих митних забезпечень та основних форм їх застосування.

2. Організація та митний контроль проводиться відповідно до нормативно-правових актів, які чинні на території України. Проте митний контроль за продовольчими товарами також здійснювався відповідно до Експортної стратегії України, так званої «дорожньої карти», яка слугує

орієнтиром для стратегічного розвитку торгівлі на 2017–2021 роки. В сучасних умовах, зокрема під час продовження воєнних дій вітчизняні суб'єкти господарювання стикаються з багаточисленними перешкодами під час проведенні зовнішньоекономічної діяльності. Це в першу чергу пов’язано з не якісними послугами, які здійснюються для підтримки торгівлі. Існуючі умови митного контролю не стимулюють діяльність українських підприємств до подальшого розвитку інноваційної роботи та не дозволяють здійснювати диверсифікацію економіки. Перевезення продовольчих товарів через кордон країни є складним процесом, який вимагає розуміння нормативно-правової бази та правильного заповнення документів. Для того, щоб оформити вантаж на митні органи варто надавати достовірна та коректна інформація щодо товару, дотримання правил для подачі декларацій, вчасно сплатити митні збори. Під час правопорушень накладаються штрафні санкції та адміністративні покарання до вилучення товару на митні органи.

3. Процес переміщення товарів проводиться наступними видами транспорту, а саме: залізничним, автомобільним, повітряним, водним, а також лінії електропередачі та трубопровідний. Під час перетину кордону автомобіль має потрапляти під безпосередній митний контроль. Ця процедура вимагає проведення наступних дій: водій повинен зобов’язаний надавати посадовій особі всі документи, які закріплені в п. 1 ч. 1 ст. 335 Митному кодексі України. Під час здійснення міжнародних перевезень варто до вказаного пакета документів надавати товарно-транспортну накладну за міжнародною формою (CMR). Вона показує відповідальність причетних осіб (відправник, перевізник, одержувач) за якість, маркування, термін придатності, стан товарного вантажу, достовірність показників та пакування, що закріплюється в Конвенції про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів. Обсяг перевезень продовольчих товарів залізничним транспортом скоротився з 3103 вагонів у 2017 році до 2065,7 вагонів у 2021 році. Послідовність та механізм процесу проведення митного контролю експерта митної служби регламентується «Типовою технологічною схемою здійснення митного контролю залізничних транспортних засобів перевізників

і товарів, що переміщуються ними, у пунктах пропуску через державний кордон». Від напрямку переміщення митні процедури в залізничному транспорті значно відрізняються та використовуються не всі форми митного контролю, які передбачені Митним кодексом України. Варто зауважити, що діюче митне законодавство передбачає певне розмежування затверджених процедур здійснення митного контролю суден, які проводять закордонне плавання, що прибувають на територію України або можуть вибувати за її межі та процедур проведення митного контролю різних транспортних засобів та товарів, які переміщуються на різних суднах, що здійснюють закордонне плавання це зумовлюється низкою розбіжностей.

4. Основними стратегічними пріоритетами в митному регулюванні продовольчих товарів є: модернізація методів та засобів проведення митного контролю, наближення стандартів вітчизняної митної системи до європейських; проведення навчальних програм для ознайомлення суб’єктів господарювання, які займаються зовнішньоекономічною діяльністю з митним законодавством, основними принципами роботи митних органів; реалізація механізму надання консультаційних послуг з консультантами та аудиторами на безкоштовній основі з питань, які стосуються митної справи відповідно до європейських стандартів; удосконалення та освоєння інформаційних технологій, що сприяють оперативній взаємодії між правоохоронними та контролюючими органами всередині держави та співпраці між митними органами України; створення сприятливого середовища з можливістю одержання якісних консультацій для всіх учасників зовнішньоекономічної роботи для того, щоб активізувати здійснення експортно-імпортних операцій та реалізувати транзитний потенціал; розвиток індивідуального підходу до процесу консультування фізичних та юридичних осіб одночасно з діючими органами митної служби, перенесення повноважень від аудиторів для виконання затверджених функцій та обов’язків; створення доступного електронного блогу на всіх сайтах митних органів для того, щоб надати допомогу громадянам та суб’єктам оподаткування в процесі одержання правильної інформації з питань митного оподаткування та податків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрушко А. П. Імплементація іноземного досвіду здійснення митного постаудиту в Україні: проблеми та перспективи. *Публічне управління та митне адміністрування.* 2017. № 2(17). С. 214–219.

2. Бережнюк І. Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти: монографія / І. Г. Бережнюк. Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2009. 543 с.

3. Бережнюк І. Г. Сучасні аспекти впливу системи регулювання ЗЕД на формування експорто орієнтованої діяльності підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету.* 2020. № 2. С. 200-204.

4. Бондаренко Є. Митно-контролюючі особливості діяльності митних органів. *Світ фінансів.* 1(66)/2021. С. 226-236.

5. Бойко В. М. Митне право України: навч. пос. / В. М. Бойко. К. : Алерта, 2015. 528 с.

6. Величко К. Ю., Зосимова Ж. С., Печенка О. І. Митне регулювання та експертиза ЗЕД: конспект лекцій. Х.: ТОВ «Видавництво «Форт», 2017. 120 с.

7. Гіжевський В. К., Бабенко, В. В. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні: історія та сучасність. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2019. (4 (56). С. 34–40.

8. Годованець О. В. Митний контроль: сутність та економічний зміст/ *Науковий вісник Херсонського державного університету.* Сер. : Економічні науки. 2016. Вип. 20 (1). С. 159–163.

9. Голинський Ю. О., Муляр В. В. Митна політика та її вплив на менеджмент зовнішньоекономічної діяльності. *Молодий вчений*. 2018. № 10(2). С. 745-748.

10. Гуменюк О. Г. До питання про основні принципи митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. *Науковий вісник Херсонського державного університету.* 2016. № 16(4). С. 113-116.

11. Гуцул І. А. Митна політика зарубіжних країн: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 198 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua

12. Діброва Л. В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч. посібник. К.: ЦП «Компринт». 2016. 522 с.

13. Дяченко Т. О. Особливості митно-тарифного регулювання України // *Актуальні проблеми міжнародних відносин.* Випуск 125 (частина І). 2015. С.129-137.

14. Дем'янюк О. М. Митні режими у стимулюванні зовнішньоекономічної діяльності України. *Світ фінансів.* 2016. Вип. 2 (47). С. 75–87.

15. Замасло О., Підхомний О., Петик М. Ідентифікація загроз митній безпеці держави. *Світ фінансів.* 2019. Вип. 4. С. 37-52. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38142/1/%D0%97%D0%B0%D0%BC%D0%B0%D1%81%D0%BB%D0%BE.pdf.

16. Зовнішньоекономічна діяльність та митна справа. *Збірник нормативних актів* / Упорядник М. І. Камлик. К: Атака, 2014. 680 с.

17. Іванов С. В. Вплив митного права ЄС та норм міжнародного митного права на зміст адміністративно-правового регулювання реалізації державної митної політики в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права.* Вип. 1 (том 1). 2018. С.194-200.

18. Керівні принципи для митної справи в Україні. К.: Бізнес центр «Горизонт Парк». 2020. 37 с.

19. Ковальов В. Г., Гармаш Є. В. Митні формальності, митні процедури. *Публічне управління та митне адміністрування.* № 4 (27). 2020. URL: http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/4249/1/22%20%d0%92.%20%d0%93.%20%d0%9a%d0%be%d0%b2%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d0%be%d0%b2.pdf

20. Конвенція про створення Ради Митного Співробітництва 1950 р. URL: https://ips.ligazakon.net/document/MU50K01U.

21. Козак Ю. Г., Сукач О. О., Бурлаченко Д. М. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства.: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2020. 268 с.

22. Кормич Б. А. Режим зони митного контролю: адміністративно-правові основи: монографія. Чернівці : Технодрук, 2017. 180 с.

23. . Кормич Б. А. Митні режими або митні процедури: європейські стандарти термінології та класифікації. *Lex portus.* 2017. № 2. С. 142-153. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/LP_2017_2_15

24. Костишин Ю. С. Розвиток митного контролю в системі фінансової безпеки держави. Дис. на здобуття наук. ступеня доктора філософії. Державний університет «Житомирська політехніка». 2021. URL: https://ztu.edu.ua/ua/science/files/onelife/diser_Kostyshyn.pdf

25. Кунєв Ю. Д., Кунєва З. Ю. Митні формальності: проблеми реалізації в Україні. *Митна безпека: науковий журнал.* Випуск 2. 2018. URL: http://ojs.nusta.edu.ua/index.php/ojs3/article/view/177/244

26. Левко М. М. Митно-тарифне регулювання в системі забезпечення економічної безпеки держави, дис..на здобуття наук. ст. к.е.н., Львів 2016. URL: http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/naukova%20diyalnist/dorobok_zdobuvachiv/Levko_d.pdf.

27. Мережко Н. В. Митна справа: підручник / Н. В. Мережко, П. В. Пашко, О. В. Рождественський ; за ред. П. В. Пашка. Київ : Київ. Нац. Торг.-екон. ун- т, 2016. 572 с.

28. Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність : навч. посіб. / Зінчук Т. та ін. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 512 с.

29. Міжнародна конвенція 1973 р. щодо спрощення та гармонізації (узгодження) митних процедур (Конвенція Кіото) від 18.05.73 р. URL: https://ips.ligazakon.net/document/MU73025.

30. Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства від 09.06.1977. URL: https://ips.ligazakon.net/document/MU77016?ed=1977_06_09.

31. Митна Конвенція про карнет А.Т.А. для тимчасового ввезення товарів від 1961 р. URL: https://ata.ucci.org.ua/ua.

32. Митна конвенція про міжнародні перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП) 14.11.1975 р. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/mu75k09u?ed=1975_11_14.

33. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності: навчальний посібник / К. Ю. Величко, В. О. Козуб, Л. Л. Носач, Л. О. Чернишова, О. І. Печенка. Харків: Видавництво «Форт», 2017. 221 с.

34. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text.

35. Митний контроль та митне оформлення в морських пунктах пропуску: проблемні аспекти та напрями удосконалення : кол. моногр. / за заг. ред.: Т. В. Рудої, А. В. Артеменка. Хмельницький, 2020. 236 с.

36. Митний контроль та митне оформлення : навч. посібник / О. Ю. Сидорович, О. В. Годованець, І. П. Кекіш. Тернопіль : ЗУНУ, 2021. 250 с.

37. Митне право Є С : навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форми навчання / Г. Л. Карпенко, Н. О. Коваль, О. Є. Панфілова. Одеса : Фенікс, 2020. 118 с.

38. Мостовий А. Порядок справляння митних платежів. *Митна справа.* 2016. 2(68). С. 22-26.

39. Мужев О. О. Імплементація сучасних заходів митної політики в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. № 18. С. 165-169.

40. Неліпович О. В. Митні формальності на автомобільному транспорті в Україні. *Електронне наукове видання з економічних наук «Modern Economics».* №4 2017. URL: https://modecon.mnau.edu.ua/issue/4-2017/UKR/nelipovich.pdf

41. Нікітішин А. О. Формування та розвиток інституційної архітектоніки податкового регулювання. *Бізнес Інформ.* 2018. № 2 (481).

42. Новік О. І. Еволюція становлення нормативно-правового забезпечення адміністрування митних платежів в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету.* 2017. № 13(2). С. 44-50.

43. Осадча Н. В. Митний режим експорт: алгоритм реалізації та напрями вдосконалення. *Економіка промисловості.* 2011. № 1. С. 41–56. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econpr_2011_1_9.

44. Платонова І. О. Теоретичні засади механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. *Інвестиції: практика та досвід.* 2020. № 13-14. С. 125-129.

45. Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України : Закон України від 04.11.1999. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/t991212.

46. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 № 959-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text.

47. Про затвердження Порядку справляння єдиного збору у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон : постанова Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2002 р. № 1569. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/KP021569?an=0&ed=2019_08_21

48. Сторожук О. В., СвириденкоГ. М. Митно-тарифне регулювання як фактор забезпечення зовнішньоекономічної безпеки держави в умовах інтеграції. *Глобальні та національні проблеми економіки.* 2017. № 17. С. 94-98.

49. Сучасна митна політика в умовах поглиблення інтеграційних процесів: збірник тез доповідей та матеріалів учасників круглого столу студентського Науково-практичного гуртка митної справи кафедри державних та місцевих фінансів / ред. Н. С. Ситник, В. Я. Дубик, Ю. О. Голинський. Львів: ФУФБ, 2018. 112 с.

50. Титаренко Л. М. Міжнародна економічна політика України: сучасні виклики та перспективи. *Глобальні та національні проблеми економіки.* 2018. Випуск 22. С. 114-118.

51. Титор В. Й. Митний контроль та митне оформлення транспортних засобів. *Економіка та митно-правові відносини.* Випуск 11– 12 червень–серпень 2019 р. С. 58–66.

52. Управління митними ризиками: теорія та практика: монографія / за заг. ред.: І. В. Несторишен та В. А. Туржанський. Ірпінь-Хмельницький, ФОП Стрихар А.М., 2018. 314 с.

53. Шевчук О. М., Милейко К. С. Електронне декларування товарів при переміщенні через митний кордон України: проблеми правореалізації. *Адміністративне право і адміністративний процес, інформаційне право.* № 3 Частина 2. 2019. URL: https://doi.org/10.32842/2078-3736-2019-3-2-20

54. Шишка Ю., Микуляк О. Індикатори ефективності контролю митної вартості товарів в Україні. *Збірник наукових праць ΛΌГОΣ.* 2020. С. 50-55.URL: https://doi.org/10.36074/24.07.2020.v1.1

55. Шульга М. Г. Митний режим як форма реалізації митної політики. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Економічна теорія та право : зб. наук. пр. / Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого».* Х. : Право, 2012. № 4 (11). С. 204–216.

56. Шульга М. Г. Правовий механізм митного оформлення переміщення товарів. *Теорія і практика юриспруденції. Адміністративне право та інформація.* 2013. Vol. 1. № 3. URL : https://doi.org/10.21564/2225-6555.2013.1.62861.